

וטהר לבנו

חידושים וחיזוקים

וישלח

לידידי היקר תורם הדפסת פרשה זו

שאול דב בן נחמה

לברכה והצלחה ולביאות איתנה
ונחת מכל יוצאי חלציו

כס"ב מזלו ק"כ ז"א אצלנו אהרונת כי בספר חידושי תוס' לראש חייזר זמורה טובה
באיתנו המורה, מצאנו מחבר ב"ש"א לפרק טוה ולבוקר ב
ב"תעניין

עזור והשתתף בהדפסת מהדורה חדשה של ספרי "וטהר לבנו"
שמרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי מצטרף לברכה
ומעיד בכתב - שהספר "מעורר מאוד"
ליראת שמים, למידות טובות, וללימוד תורה

ומרן שר התורה, בקבלתו הספרים שר כמה פעמים בהתלהבות:
"וטהר לבנו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך ויחד לבנו לאהבה ולידאה את שמך"
נוסח שלא נמצא בסידורי התפילה ובמקורות

וטהר לבנו - 6 כרכים לחיזוק וזיכוי הרבים
לתרומה והנצחות, ולדמי קדימה כ 150 ₪ לס"ט, אנא פנו :

יוחנן ריינר 0527120333 106855@gmail.com

אני מאמין שכל שבוע שהדפסת הספר מתעכב זה משמים,
ובנתיים בס"ד נוספים חידושים לספרים, אבל תפילתי שכבר אזכה להדפיסם ולחלקם בישראל.

וזהר לבנו - וישלח

עם לבן גרתי ואחר עד עתה

והתירוץ הנראה שבכל זאת, היה חסר ליעקב את "הקול קול יעקב", ולכן למרות שתרי"ג מצוות שמרתי אין ליעקב את כל הכוח הרצוי והראוי בכדי להילחם בעשיו.

אבל מצד שני היה חשוב לו להודיע לעשיו שהוא גם לא חלש, כי בכל זאת לא ירד מעול תורה ומצוות. **ולכן מצב כזה זה לא למלחמה וגם לא חולשה**, רק מצב של שלום, ובזה רצה לאזן את מצבו מול עשיו.

אבל חשוב לשים לב להערת רבי משה פיינשטיין זצ"ל, ובעצם זה טמון בדברי האליהו זוטא שיובא לקמן, שיעקב לא רצה לחיות שלום לבני וחיים ביחד, ולכן הקדים לו ותרי"ג שמרתי, שאורח חיי לא מתאים לחיים ביחד אתך, בקיצור: רצוני בשלום רחוק וקר, כי אסור לנו להתחבר לרשע ולסכן את חיי הרוחניות שלנו ושל צאצאנו אפילו למען מטרת שלום, ושלום המשפחה, תמיד "חייד קודמים" וחיי הנצח זה עיקר החיים!!!

עם לבן גרתי – ותרי"ג מצוות שמרתי, רש"י

אבל זה לא נגמר בזה, כי הנה כתוב במדרש על העסקה של עשיו וישמעאל, "כיון שנטל את הברכות, התחיל עשו מבקש להרגו הלך לו (עשו) אצל ישמעאל, ואמר לו: יצחק אחיך אבי הוא ואיני יכול להורגו, אלא בוא לך עמי והורגו את שאחיך הוא, שבשבילו גרשך אברהם מביתו, אתה הורג לאחיך ואני הורג ליעקב אחי, ואנו נוטלים כל העולם כולו לעצמנו", ומזה משמע שלא רק שעשו המתין שאביו יפטר מן העולם, אלא עשו התדרדר יותר וכבר ניסה לזרז הליכים, ולדאוג ולארגן שאדם אחר יהרוג את אביו.

וגם כתוב בדעת זקנים של בעלי התוספות, שכאשר עשו בא להילחם עם יעקב ב400 אנשים, פחד יעקב שמא אביו מת ולכן עשו בא להורגו, ולכן הזכיר בתפילתו אלוקי יצחק למרות שיצחק חי, ואילו קודם כשידע שאביו חי אמר פחד יצחק כי לא רצה להזכיר שם אלוקים על אדם חי, ובסוף התברר ליעקב שאביו לא מת!! אלא עשו החליט לא להמתין יותר לפטירת אביו, כי רצה מאוד להורגו וכבר לא היה אכפת לו מצער אביו יצחק.

והיות ויעקב ראה שעשיו מיום ליום מזלזל יותר ויותר בכיבוד הוריו, עד כדי כך שכבר הזמין את רצח אביו, ושלח את אליפז לרצוח אותו גם בחיי אביו יצחק, לכן פחד יעקב לחזור לאמו ולהיפגש עמה בחייה, כי גם אחרי השלום עם עשיו, יש חשש שעשיו יבוא וירצח את אמו בעצמו או על ידי שליח, כי כאשר יראה את ההתלהבות שרבקה תשמח בפגישה עם יעקב כל השנאה תצוף מחדש עד כדי רצח אמו.

וייתכן שיעקב גם לא בא ללוויית אמו, כי לא רצה להראות לעשיו את אהבתו לאמו, אפילו לאחר מותה, כי כאמור זה יכול היה להיגמר ברצח יעקב או יצחק, ולכן, יתכן שיעקב כשהתעכב אצל לבן עדיין היה בזה מצוות כיבוד אם במסירות נפש, כי יעקב התאפק בכל הכוח לא לפגוש את אמו לטובתה שלא ייווצר מצב שיצער מאוד את אמו או את אביו, אפילו שהיה קרוב אליה בארץ ישראל.

ללמדנו, שהיצר נוגס בנו, שלב שלב, ברגע שנותנים לו אחיזה, הוא לאחר מכן חותך את כל המעצורים ביד גסה ובלי גבולות, לכן אל תאמין לו כבר על המחשבה הזדונית הרעה עצור אותו מיד, כלום אל תיתן לו!! תמחק אותו מיד ואל תיתן לו להתפתח!

עם לבן גרתי – ולא למדתי ממעשיו הרעים – רש"י

יעקב עדיין לא הגעתי למאמצים שהשקיע לבן בעבירות. וזה מזכיר לי חידוש עצום שאמר לי ידידי הרה"ג שמעון מוזס שליט"א שעשו הגיע עייף מהשדה לאחר שעשה עבירות חמורות ביותר, והוא היה כל כך מותש שלא היה לו כוח לאכול.

לבן הוא אמר ליעקב הלעיטני מן האדום. (למרות שלמעשה הוא אכל קודם לחם ורק אחרי זה את העדשים,

כתב רבי יונתן אייבשיץ, שהתכוון לומר לעשיו שלמרות ש14 שנה התמדתי בישיבה, בכל זאת עברו מאז שנים רבות וכבר איבדתי את סגולת התורה, ולכן אין בי את הכוח להילחם בך, כי חסר לי את "הקול קול יעקב", ולכן אין פני למלחמה רק לשלום. **וקשה** שהרי מצד שני אמר לו "ותרי"ג מצוות שמרתי", ולכאורה בזה יעקב הדגיש את כוחו מול עשו, שלא הוריד ולא נחלש מעול התורה והמצוות גם בהיותו אצל לבן?!

אבל חשוב לשים לב להערת רבי משה פיינשטיין זצ"ל, ובעצם זה טמון בדברי האליהו זוטא שיובא לקמן, שיעקב לא רצה לחיות שלום לבני וחיים ביחד, ולכן הקדים לו ותרי"ג שמרתי, שאורח חיי לא מתאים לחיים ביחד אתך, בקיצור: רצוני בשלום רחוק וקר, כי אסור לנו להתחבר לרשע ולסכן את חיי הרוחניות שלנו ושל צאצאנו אפילו למען מטרת שלום, ושלום המשפחה, תמיד "חייד קודמים" וחיי הנצח זה עיקר החיים!!!

דאיתני מקשים איך טען יעקב שקיים כל תרי"ג המצוות, הרי חסר לו מצוות כיבוד אב ואם שלא קיים בבית לבן?? **וייתכן**, שאין כאן חיסרון של מצוות כיבוד אב ואם, ואדרבא עיכובו מלחזור לביתו נבעה גם מכיבוד אב ואם. **שהרי** בעצם עיקר כעסו של עשו היה צריך להיות על אמו רבקה שבגדה באמונו, כי במקום לשמור על הבגדים החמודות שנתן רק לה לשמור שהרי אפילו על נשיו עשו לא סמך, בכל דווקא רבקה נתנה את הבגדים החמודות שהפקיד אצלה במזימה נגדו - לקחת ממנו את הברכות, והיא זאת שהציעה ולחצה על יעקב לעשות כן.

בכל זאת עשו לא עשה כלום לאמא שלו על שבגדה בו ויזמה ופעלה נגדו, ואפילו מילה רעה לא אמר לה, כי אכן לעשיו היה לו כיבוד הורים ולכן היה לו כבוד ממנה, פשוט התאפק חזק ושתק לה.

אבל פטור בלא כלום אי אפשר, כי כפי שכתבתי בפרשת תולדות התחלת כישלון הכיבוד אב של עשו היה כאשר המתין וחיכה לאביו שימות, ובן שממתין ומצפה לפטירת אביו, זה סותר את כל המושג כיבוד אב, רק בכל זאת עדיין יש כאן התחשבות בכבוד האבא כי לא רצה לרצוח את יעקב בחיי אביו בכדי לא לצער את אביו. **ונשים** לב, רק לפטירת אביו חיכה **אבל** לפטירת אמו ולחוס על צערה של אמו שבנה ירצח על ידי אחיו בחייה זה לא היה אכפת לו, **כי** צער בעקיפין ולא ישיר לאמא שלו לא היה אכפת לו, ורק מצערו של אביו היה אכפת לו.

והנה יש לתמוה מדוע יעקב ברח ופחד עוד לפני פטירת אביו, הרי עשו חיכה לפטירת אביו?? **מצד שני** ראינו ששלח את אליפז להרוג את יעקב עוד לפני פטירת יצחק??

אלא יתכן שבאמת בהתחלה חיכה לפטירת אביו, אבל ייצר השנאה גבר בו בחוזקה, ולכן שלח את בנו אליפז להרוג את יעקב, ככה הוא הרגיע את עצמו שזה פחות צער לאבא, כי לא הוא בעצמו הרוצח.

ללמדנו, שהיצר נוגס בנו, שלב שלב, ברגע שנותנים לו אחיזה, הוא לאחר מכן חותך את כל המעצורים ביד גסה ובלי גבולות, לכן אל תאמין לו כבר על המחשבה הזדונית הרעה עצור אותו מיד, כלום אל תיתן לו!! תמחק אותו מיד ואל תיתן לו להתפתח!

הקדוש רבי אלחנן ווסרמן הי"ד אמר בשם רבו החפץ חיים, שכשיעקב אמר: "עם לבן גרתי – ולא למדתי ממעשיו הרעים", כוונתו שלא למדתי להתאמץ לעשות מצוות כמו שלבן התאמץ לעשות עבירות. **ודבריו** מבהילים, שהרי יעקב שמר אצל לבן תרי"ג מצוות במסירות נפש וגם מסר נפשו לשמור בנאמנות על צאן לבן ביום ובלילה למרות שרימה אותו כל הזמן, ובכל זאת טוען

וַיֵּהָרָא לְבִנּוֹ - וְיִשְׁלַח

מעבירות, ונלמד מזה עד כמה אנחנו מסוגלים וממילא מוטל עלינו להיות מותשים מלימוד וממצוות, **ולכן קראו לו אדם**, להמחיש את כוח המאמץ האנושי ששייך, ואת הכוח החיובי המסוגל והנדרש מן אדם בקיום התורה והמצוות – **”עַד כְּלוֹת הַכּוֹחוֹת”**.

ואכן בעינינו ראינו שעבור חטאים אדם מסוגל להיות ער עד השעות הקטנות של הלילה, ועם כל זאת לקום למחרת ולרוץ ולעבוד בכל הכוחות כאילו יישן טוב כל הלילה, ושוב בלילה במקום לקרוס ולישון מוקדם זה פשוט לא קורה!! אלא שוב הוא מקבל ומגלה כוחות על טבעיים ושוב ער עד השעות הקטנות של הלילה, ושוב למחרת הוא יהיה נהג הסעות או עבודה בעלת אחריות אבל הוא כאילו רענן למרות חוסר משווע של שעות השינה, ובידיים כאלו אנחנו ניתן את אחריות חיינו וחיי ילדינו.

ואילו כשזה נוגע ללימוד תורה וקיום מצוות, הבן אדם טוען אני אחרי יום עבודה לא מסוגל, אני מותש!! כמה אפשר לדרוש מן אדם!!! ואם תראו אדם מתמיד כל רגע בסופר באוטובוס בתחנה בחתונה ובאירועים ובמפגשים ובחדר מדרגות, תאמרו זה מוגזם וקיצוני, אבל באיפון וסמרטפון ודומיו זה בסדר ומקובל.

ויירא יעקב מאוד

ונראה, ע"פ מה שכתוב במדרש **תנא דבי אליהו זוטא פרק יט'** שעשו רצה חיי שעה, שחי במגמה של חטוף ואכול כי **מחר נמות**. ואם כן כשקיבל ברכה מאביו לאחר תחנונו - **"משמני הארץ יהיה מושבך"** שהיא איטליה שנוצרה במיוחד עבורו בתקופת שלמה המלך, מיד היה עשו צריך לברר מאביו איפה זה, ואם היא עדיין לא קיימת הוא היה דורש מאביו לקבלה מיד שהרי עשו חי את הרגע ולא את העתיד, והיה מתעקש ללכת לגור שם ולהנות ממשמני הארץ מיד ועכשיו כמהותו.

ובכל זאת עשו לא עבר לאיטליה אלא נשאר לגור בארץ ישראל, כי רצה לכבד את אביו, והיות והיה לו לאן ללכת ויותר בשביל קיום מצות כיבוד אב לכן זה נחשב שקיים מצות ישוב ארץ ישראל, כי גר בה לצורך קיום מצוה ויותר עבורה את ברכתו **"משמני הארץ"**.

ללמדנו, שבקלות אפשר לזכות בזכות עצומה של ישוב ארץ ישראל, אם אכן נגור בארץ מטרות לקיים מצוה שקיימת בארץ דווקא, וקל וחומר אם נקפיד על שמירת העיניים בארץ ישראל הרי שאנחנו מוסיפים קדושה לארץ ישראל, ולכן בזה אנחנו מקיימים מצוות ישוב ארץ ישראל באופן הנעלה ביותר, והארץ שמחה בנו ומוסיפה לנו מקדושתה על קדושתנו אמן ואמן.

וירא יעקב מאוד – ואחר עד עתה -המשך

לא אשם באיחור ובעיקוב שלך, הנה התעכבת עוד 6 שנים בשביל פרנסה???

ונראה לתרץ שלמרות לידת יוסף שאכן פטרה את בעיית עשו, **בכל זאת עדיין נשאר בעיית לבן!!** כי לבן לא היה נתן ליעקב לעזוב, בטענה שהוא עני ולא יכול לפרנס משפחה גדולה, וכמובן הסיבה העיקרית כי לבן ראה שכל זמן שיעקב אצלו יש לו ולבני מקומו ברכה בכסף, אבל כלפי חוץ הוא כביכול דאג ליעקב אבינו לפרנסה. **ואם** יעקב היה בורח בלי רשותו, גם אם לבן לא היה נלחם בו להחזירו, **בכל זאת היה חילול השם!!** כי היו אנשי מקומו היו מצדיקים את לבן ומאשימים את יעקב בפשיעה ובזלזול חיי משפחתו, ולכן יעקב אבינו התעכב 6 שנים נוספות למנוע חילול ה' ולצאת בשם טוב. **ומלבד זאת** היה על יעקב לקיים את נדרו לעשר מכל, ואם יחזור בלי כסף ממה יעשר?? והרי בעוון נדרים בניס מתים, ושוב תחזור הסכנה שעשו יחטוף לו את נשיו.

לבן יעקב אבינו עבד 6 שנים שבהם דאג להחזיר את כל הגזלות שלבן גזל ורימה אותו 10 פעמים, ועל ידי התחבולות עם המקלות החזיר לעצמו כל מה שנגזל, וכפי שאמר **האדמו"ר הרא"מ מגור** שיעקב התחייב **"מעשרות מכל"** והדגש **"מכל"** בא לרבות מכל מה שהיה לו וזה כולל גם ממה שגנבו ממנו, ורק כך עלה בידו לקיים נדרו כראוי.

אולי כי בזמן שדיברו הוא נח קצת וחזר לו קצת הכוח לאכול לחם גם לפני העדשים).

יש בזה מוסר השכל גם ליעקב אבינו וגם לנו בדורות האחרונים עד כמה אדם מסוגל ומסכים להיות מותש

בדעת זקנים מבעלי התוספות כתוב, שיעקב פחד כי הוא לא כיבד את הוריו 22 שנה, וגם הפסיד מצוות ישוב ארץ ישראל, ואילו עשו כיבד את הוריו וגם קיים מצוות ישוב ארץ ישראל. **והדברים** מופלאים, הרי ישוב ארץ ישראל זה רק כשמקיים בה מצוות ולא כשסתם גרים שם, וקל וחומר כשעושים בה עבירות שהארץ מקיאה את יושביה?? ואם תאמר שעשו גם כיבד את הוריו ולכן הוא גם קיים את מצות ישוב ארץ ישראל.

אבל הנה במדרש ב"ר ט"ו מקשים מה התפלל יעקב לזכות אבות, כשאמר **"אלוקי אבי אברהם אלוקי אבי יצחק"**, הרי כפי שיש לו זכות אבות הרי לעשו גם יש זכות אבות כמותו?? **ומתוך** המדרש שזכות אבות מועילה רק למי שהולך בדרכי אבות, ולכן ליעקב תעזור זכות אבות, אבל עשיו שלא הלך בדרכי האבות הקדושים אין לו זכות אבות. **ואם** כן מתחדדת השאלה אם עשו לא קיים מצוות למה יש לו זכות של מצוות ישוב ארץ ישראל??

ללמדנו, שבקלות אפשר לזכות בזכות עצומה של ישוב ארץ ישראל, אם אכן נגור בארץ מטרות לקיים מצוה שקיימת בארץ דווקא, וקל וחומר אם נקפיד על שמירת העיניים בארץ ישראל הרי שאנחנו מוסיפים קדושה לארץ ישראל, ולכן בזה אנחנו מקיימים מצוות ישוב ארץ ישראל באופן הנעלה ביותר, והארץ שמחה בנו ומוסיפה לנו מקדושתה על קדושתנו אמן ואמן.

יש לתמוה איך ייתכן שיעקב אבינו הפוחד מעשו, בכל זאת הוא מספר לו את הסיבות לפחד שלו ממנו, וכפי שכתבו בחלק מהמפרשים שחשש מכך שאיחר ולא כיבד את הוריו במשך שנים רבות. **וזה** תמוה מאוד שהרי אם התכוון גם למלחמה הרי עליו להראות עצמו בשיא חוזקו ובשיא עוצמתו, ולא לגלות לאויב את נקודות החולשה שלו??

וייתכן לתרץ בפשיטות, שיעקב אומר לעשיו, א. מה שהתעכבתי זה באשמתך, ב. אכן אני רועד מחוסר מצווה אחת שיש בידי ואם זה גורם לי פחד ורעדה, אתה עשו שספוג כל כולך בעבירות חמורות ובזוהמה, אמור אתה לרעוד פי אלפי אלפים!!

והנה במדרש רבה ע"ה כתוב שיעקב אבינו טוען שאיחר עד עכשיו כי המתין עד שיוסף נולד, שזה הכוח שלו מול עשו הרשע, **וכל כך למה???** **והתשובה** היא, כי יוסף נלחם **על** קדושת הברית, לכן זה הכוח של יעקב אבינו ועם ישראל מול טומאת עשו, וכפי שראינו שמלאכו של עשו פגע ביעקב דווקא בכף ירכו – בברית, כפי שכתוב **במדרש לקח טוב**. **ומלבד זאת** כתב רש"י בפרשת ויצא ל' כ"ה שברגע שנולד יוסף הסתלק החשש שעשו יחטוף את רחל בטענה שהיא עקרה ואינה מולידה שבטים. **אבל** למרות שיוסף כבר נולד יעקב עדיין לא חזר לארץ ישראל אלא התעכב עוד 6 שנים לפרנסה, **וכל כך למה???** והלוא בגלל זה עשו יטען לו אני

ונלמד מזה עד כמה עלינו לפחד מעבירה שבידינו העלולה להזיק לנו חלילה בשעת הסכנה, וגם שנדע שעל ידי כוח שמירת הברית זה מגן עלינו עוד קודם השמירה, כמו שיוסף הגן עוד לפני שנלחם ביצרו רק מכח העתיד, וכמובן עלינו להיזהר מחילול השם ולעשות רק קידוש השם ובעזרת ה' הבא ליקדש מסייעים בידו רק חזק ואמץ אמן ואמן.

וטהר לבנו - וישלח

וגם לכל אחד מאתנו שמוסר את נפשו מעל ומעבר לאדם המצוי, בורא עולם יעזור לו שלא ייפול חלילה, וגם כשהיצר הפיל אותו בורא עולם נותן לו כוח עצום מיד להתרפאות ולחזור לשלימות, ותמיד עלינו החובה לא להתייאש אלא לקום עם כל הכוחות ולהצליח בעקשנות ובהצלחה אמן ואמן.

ויגע בכך ירך יעקב – לבדוק אם יש לו קפיצים!!

בפיהם ויל"ע. **ופלא** למה דווקא ברגל אין להם גמישות וקיפול, ואילו בשאר הגוף לכאורה יש להם, שהרי המלאך נאבק בו כמין חיבוק כפי שתיאר רש"י ואם כן נראה שאת הידיים המלאכים יכולים לקפל, ולכן אפרש מסר בדרך דרש, **והוא, שלבן אדם יש קפיצים**, כי פתאום הוא עולה במהירות ברוחניות כקפיץ, וגם מסוגל פתאום לרדת בבת אחת ברוחניות כקפיץ, ככה זה בן אדם, אחרת זה מלאך.

דווקא באזור של שמירת הקדושה, אזור שבו השביע אברהם את אליעזר, שמה יש עליות חדות בקדושה או נחיתות עצומות בקדושה, ולכן דווקא שם בדק המלאך את יעקב, ואכן **במדרש לקח טוב** כתוב שפגע בו במילה, ולא שחש ושלוש היה חסרון ביעקב אבינו שהיה אדם השלם, אלא היה כאן רמז לחולשת הדורות העתידיים ועי' רמב"ן.

ולכן ננצל את מעלתנו "שיש בנו קפיצים", ונהיה בני אדם, ונעלה בבת אחת בקפיץ של קדושה למעלה, באש של קדושה, וניזהר מאוד מנפילה שעלולה להיות בקפיץ למטה למטה הרבה יותר ממה שחשבנו בהתחלה, כי כשם שעולים במהירות כך אפשר ליפול במהירות, כי אם מעלית טסה במהירות למעלה כך המעלית טסה במהירות למטה.

ועוד נדע, שאם בכל זאת חלילה הייתה נפילה מפחידה, השם ישמרנו ויצילנו שלא יהיה שום נפילה חס ושלום, בכל זאת לא להישבר ולא להתייאש, כי אנחנו בני אדם, וטמון בנו הכוח ששמו "קפיצים", רק חזק ואמץ ונהיה בעליה תמיד.

והנה אנחנו אומרים בתפילה קדושה ומתפללים שנקדש את בורא עולם כשם שהמלאכים מקדשים את בורא עולם, ואולי טמון בזה משמעות נוספת, שנצליח להתקדש ולקדש את בורא עולם ביציבות בלי נפילות, וכפי ששמעתי שגדולי ישראל אמרו שכדאי להתעלות במתינות לאט לאט ולא בבת אחת ובקפיצה.

ויאבק איש עמו עד עלות השחר – כתלמיד חכם נראה לו - חולין צא', התחבק בכדי להפיל- רש"י

שינצח את עשו מהחברות והחיבוק, ולכן היה לו את האומץ להגיד פעמים לו לחיבוק של עשיו.

והחיבוק שלו שייך גם היום, כי לפעמים היצר הרע בא לבן אדם ברמאות כמו תלמיד חכם ואומר לו אני רב וחבר טוב שלך, ואני ממש דואג לרוחניות שלך, אני אתך ממש, אבל אל תהיה קיצוני מידי זה יהרוס אותך!! **מותר** לך ליפול פה ושם, כי אתה חייב את זה וזה ישחרר אותך ויעזור לך בהמשך, או לך מותר ולהשתמש ולראות דברים למרות שרבנים אסרו אותם, וככה הוא הורס אותך לגמרי.

או בצורה אחרת הוא משכנע אותך לפרט חטאך לאחרים וברבים בכדי שיזהרו, או בכדי שיעזרו לך, אבל זה שקר גמור ועבירה חמורה ומכשול עצום, כי בפירוט החטא העבירה והתאוה, אדם נזכר בטעמו של חטא ומעורר יצר אצלו ואצל השומעים, והכל באיצטלא ולבוש של לשם שמים.

וכן לפעמים הוא מלביש ליצנות הדוחה מאה תוכחות בלבוש של שמחה, **וכן להיפך** לא כל עצבות זה יראת שמים, כי לפעמים זה ייאוש ודיכאון, **אלא נעבוד את בורא עולם בשמחה של מצוה וקדושה**, שזכינו להיות עבדי ה', ונפחד ונרעד מסכנת היצר, ונזכה לשפע ברכה אמן ואמן.

כתב בעל הטורים שהמלאך של עשיו רצה לבדוק אם יעקב מלאך או בן אדם, לכן נגע בכף יריכו לדעת אם יש לו קפיצים, כי רק לאדם יש קפיצים ואילו למלאך אין קפיצים, כי **רגליהם רגל ישרה** ולא מתקפלת ולא ישיבה ולא שכיבה, וכפי פירש רש"י ביחזקאל א' ז'.

ואולי לכן אמר אברהם למלאכים "והשענו תחת העץ" כי אם היה אומר להם שבו הרי אין בהם אפשרות לשבת, ולמרות שנראו לו כבני אדם בכל זאת בורא עולם לא הכשילו בדיבורו, או שאכן הם ישבו כי הם נשלחו לעולם כביכול כגוף גשמי.

ואולי זה תלוי במחלוקת שהובא בתוספות ב"מ פ"ו האם המלאכים אכלו ממש או שנשרף האוכל מיד אם נגיעתו

ולכן ננצל את מעלתנו "שיש בנו קפיצים", ונהיה בני אדם, ונעלה בבת אחת בקפיץ של קדושה למעלה, באש של קדושה, וניזהר מאוד מנפילה שעלולה להיות בקפיץ למטה למטה הרבה יותר ממה שחשבנו בהתחלה, כי כשם שעולים במהירות כך אפשר ליפול במהירות, כי אם מעלית טסה במהירות למעלה כך המעלית טסה במהירות למטה.

ועוד נדע, שאם בכל זאת חלילה הייתה נפילה מפחידה, השם ישמרנו ויצילנו שלא יהיה שום נפילה חס ושלום, בכל זאת לא להישבר ולא להתייאש, כי אנחנו בני אדם, וטמון בנו הכוח ששמו "קפיצים", רק חזק ואמץ ונהיה בעליה תמיד.

והנה אנחנו אומרים בתפילה קדושה ומתפללים שנקדש את בורא עולם כשם שהמלאכים מקדשים את בורא עולם, ואולי טמון בזה משמעות נוספת, שנצליח להתקדש ולקדש את בורא עולם ביציבות בלי נפילות, וכפי ששמעתי שגדולי ישראל אמרו שכדאי להתעלות במתינות לאט לאט ולא בבת אחת ובקפיצה.

דאו זה פלא, שלמרות שיעקב פחד מעשו עד כדי כך שהתכוון לגרוע מכל, ואפילו פיצל את העם למחנות בכדי שישאר לפחות שארית הפליטה, ואחרי זה יעקב גם השתחוה לעשו בהכנעה גדולה 7 פעמים הוא וכל משפחתו וכל אנשיו, וגם נתן מתנות לעשו, ובכל זאת לאחר כל זאת היה ליעקב את האומץ פעמים להגיד לא!! לעשו!!! **וזה מדהים איך יעקב היה מסוגל לסכן את השלום במחי יד, ועוד פעמיים??**

והפעמים שסירב יעקב לעשו מפורש בתורה, שמיד אחרי שהשלימו עשו הציע ליעקב אולי נלך ביחד כאחים וידידים, ויעקב דחה אותו שזה לא מתאים, ואז עשיו מציע שוב אולי לפחות חלק מאנשי יישארו אצלך ללוות אותך בדרך, **וגם על הצעה זו סירב יעקב**, וזה היה אמור לפגוע בעשו קשות, ולהרוס את השלום שנבנה אחרי שנאה של 34 שנים, ומדהים איך העז יעקב לסרב עד כדי כך???

והתשובה, שהקרב של יעקב קודם עם מלאכו של עשו זה כבר לימד את יעקב מה יקרה בהמשך הדרך - במלחמה עם עשו, שכשם שהמלאך ניסה להפיל אותו על ידי התחברות אליו בחיבוק של תלמיד חכם כפי שיפורט, כך גם עשו ניסה להכשיל אותו בחיבור ידידותי מסוכן עד כדי הפלת יעקב לבאר שחת, וכמו שיעקב הצליח לנצח את המלאך כך ידע

ויזרח לו השמש

והנה בפסוק כ"ז מבקש המלאך מיעקב שישחרר אותו כי עלה השחר, ורש"י מביא מהגמרא שהגיע זמנו לשיר שירה בעלות השחר.

כתב רש"י בחולין צ"א שאותם שעות שמיהרה השמש לשקוע לו בפרשת ויצא, כאן בהאבקות עם המלאך של עשיו מיהרה לזרוח בשביל לרפאות אותו.

וטהר לבנו - וישלח

אבל כאן לא היה צורך, כי יעקב קיבל מיצחק אביו את ברכת אברהם, ובברכת אברהם כתוב **"מברכיך ברוך"** ולכן ברגע שהמלאך של עשיו בירך את יעקב הרי ממילא המלאך מבורך גם בלי שיעקב ידוע את שמו.

ודבר מדהים יש כאן, שדווקא ביום שעל המלאך היה להגיד את שירת חייו קדם לזה קרב והאבקות עם יעקב, וכנראה המלאך ראה בזה הזדמנות להגיד שירה על שניצח את יעקב, אבל **תאוות רשעים תאבד ושיני רשעים שיברת**,

וכידוע מלאך אומר שירה רק פעם אחת בחייו, והמלאך של עשו קיבל את כוח והכנה לברך דווקא מיעקב, וזה אומר דרשני וללמדנו זה בא!!

שהרשעים ידעו ויבינו שכל זכות הקיום שלהם בעולם זה רק בזכות הצדיקים, רק לו ישכילו יבינו זאת ויטיבו עם הצדיקים ולא ילחמו ויזיקו לצדיקים בכפיות טובה ובחוצפה.

ונלמד מזה שברכת צדיק היא הכנה לעבודת השם, אבל יש לציין, שפעם ביקשתי ברכה ליראת שמים ממרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי שליט"א, ואכן הגאון מרן הגר"ח בירכני והוסיף לי שעל יראת שמים מלבד ברכות וסגולות חייבים לעבוד!! כי זה לא בא לבד אלא חייבים להתאמץ, אז קדימה נתברך מפי צדיק ונתחיל להשקיע בכל כוחנו בעבודת ה'.

ויקה את אחד עשר ילדיו – המשך

או שאין להשוות בכלל בין צדקותה של בת ישמעאל לבין צדקותה של דינה בת יעקב אבינו עליו השלום שצדקותה הרבה מעל למחלת לפני שהתקלקלה!! **והאם** נדרש מאבא לסכן את בתו הקטנה, רק על צד שאולי תחזיר רשע גמור בתשובה??? **וכי** עד כדי כך נדרש מאבא לסכן את בתו?? **ובפרט** שהגמרא פסחים מ"ט אומרת שהנותן בתו לעם הארץ כאילו כופתה לפני אריי??? אז למה יש כאן תביעה נגד יעקב אבינו שכביכול הגן על בתו???

אלא שבכל זאת תביעה הייתה על יעקב, אם אכן התעכבת שנה וחצי בסוכות בארץ ישראל ולא באת לפגוש ולכבד את הוריה וכאמור, בכדי שעשו יחזור בתשובה ולכן ויתרתה על כיבוד אב ואם, אז למה לא נתת לו עוד חיזוק לחזור בתשובה על ידי בתך דינה. **ואם** תשאל למה שיהיה סיכוי לילדה קטנה??? **למה** יש לה סיכוי יותר משאר התאומות שנולדו ליעקב?? **התשובה היא, דינה היא לא ילדה רגילה!! דינה היא נשמה מיוחדת!!**

דינה מיוחדת היא כי כפי שכתב רש"י דינה ברחם לאה בהתחלה נוצרה כבן, אבל לאה אימנו במידותיה הטובות התפללה שתתהפך לנקבה, ואכן נשתנה הטבע ונהפך הזכר לבת, כי לאה לא רצתה שאחותה רחל תיפגע שיישאר לה אפשרות להוליד רק בן אחד, שזה אפילו פחות מהשפחות שהולידו 2 שבטים כל אחת, ותפילות להפוך טבע - הם תפילות עם כל העוצמה ועם כל הכוחות.

לכן מאמא צדקת כזו - לאה הצדקת, ובת יקרה מפנינים כזו שנוצרה בנס כנגד הטבע אך ורק למטרה של כבוד לאחות ומניעת צערה, זו יצירה מיוחדת של מידות טובות, ולכן יש בילדה הזו - **דינה כוחות על טבעיים**, ולכן לה יש סיכוי יחד עם התוכנית הקודמת של יצחק של כיבוד אב, להחזיר את עשו בתשובה, ואכן דינה קרוב לוודאי יכולה הייתה לתקן את עשו.

ויעקב אבינו שהפסיד מצוות כיבוד אב ואם בשביל לתקן את עשו, **בוודאי** היה צריך לקחת גם את זה בחשבון ולא להניח אותה בתיבה, אלא להניח לבורא עולם לנווט כראות

ומקשה האדמו"ר הרא"מ מגור, הרי המלאכים חייבים להתכונן לפני השירה, כמו שכתוב **"וקרא זה אל זה"** וכפי שהתרגום מסביר **"שמקבלים זה מזה"**, וכמו שאומרים בשחרית **"ונותנים רשות זה לזה"**, ואם כן המלאך היה צריך לבקש מיעקב להשתחרר עוד לפני עלות השחר??? **ומתוך האדמו"ר**, שאכן המלאך רצה לבקש להשתחרר לפני עלות השחר, אבל כאן הקדים השחר לכן הוא נתפס לא מוכן בזמן.

ושוב גם אחרי תשובתו הגאונית של האדמו"ר, עדיין נשאלת השאלה, בכל זאת הרי המלאך לא התכונן כי הפסיד זמן, אז איך בכל זאת הוא אמר שירה בלי הכנה???

ונראה לתרץ, שבמקרה שלנו המלאך לא היה צריך הכנה, ולמה?? כי המלאך קיבל ברכה מיעקב ורשות מצדיק, וזה הכנה המושלמת ביותר, שקיבל ברכה ורשות מצדיק!!!

וכפי שכתב המשך חכמה, שהמלאך אמר ליעקב **"למה זה תשאל לשמי"**, כי נכון שלברך צריכים שם של המתברך,

פלא נוסף ראיתי בפרשה זו, שרש"י פרק ל"ב כ"ג כתב שיעקב אבינו הטמין את דינה בתיבה בכדי שאותו רשע - עשו הרשע לא יחמוד אותה לאשה.

וראשית יש לנו לברר מדוע רק את דינה הטמין בתיבה, הרי יש דעת רבי יהודה **במדרש ב"ר פי"ד י"ט** שעל כל שבט נולדה תאומה, ואם כן **חוץ מדינה** היו **מעל 10 בנות** הגדולות ממנה, אם כן מדוע לא טמנו גם אותם?? או שגם אותן הטמינו בתיבה??

ואם אכן את כולם הטמינו, למה רק דינה סבלה כעונש, וכפי שכתב רש"י בפסוק **"קום עלה"** שבגלל שהתעכב לכן נענש שהפסיד את דינה שטימאו אותה בשכם?? **ובכלל** יש לתמוה למה כתוב במדרש **רבה ע"ו ט'** שיעקב נענש בשכם פגם בדינה, כי לא נתן אותה לעשו, שהרי שמה היא הייתה מחזירה אותו בתשובה.

והדברים לכאורה קשים ותמוהים כי דינה באותה זמן הייתה קטנה פחות מ3, שהרי שמעון ולוי היו בני 13 בעת שהרגו את שכם והיא הייתה הלידה האחרונה של לאה, וקטנה כזו האם יכולה הייתה להצליח מול עשיו שהיה 100 שנה שקוע בחטאים נוראים ואיומים.

ובפרט שהיו לעשו כמה נשים רשעיות וחוצפניות שהקטירו לעבודה זרה בבית הקדוש של יצחק שנהיה עיוור מהן, ואין ספק בדבר שיצחק ורבקה ניסו לדבר אל ליבם ולחזק אותם ביראת שמים שלא יטמאו את ביתם הקדוש, אך ללא הצלחה, אז איך נדרש מיעקב להאמין שדינה הקטנה תוכל לשנות את עשו הרשע, במקום שיצחק ורבקה ויעקב נכשלו???

ובפרט שכפי שכתבתי בסוף פרשת תולדות בשם המדרש, שכשעשו התחתן עם מחלת בת ישמעאל הוא רצה לחזור בתשובה כי היא הייתה טובה, רק היות והוא הוסיף אותה על נשיו ולא גירש את הראשונות לכן הוא נכשל, וגם מחלת הפכה למרשעת כמו הנשים הראשונות של עשו, ואם כן אם עשו היה לוקח את דינה ושוב משאיר את נשיו הראשונות אולי היה הופך חס ושלום את דינה הצדקת למרשעת כפי שמחלת נהפכה למרשעת.

וטהר לבנו - וישלח

מיועדת ומוכנה משמים לתקן אדם ערל ולהפוך אותו לצדיק, והיות ויעקב לא נתן לה לתקן את עשו, לכן נטמאה באיסור על ידי שכם, ולכאורה מה התביעה על יעקב מאיפה ידע שלכך היא מיועדת?! אלא התשובה כאמור, כי היא נוצרה במהפך של חסד עצום וברור שיש לה עוצמה.

עיניו, כי הוא ידע שיש לדינה כוחות על טבעיים והיא מיוחדת כי נוצרה מחסד ולא תיפול ותיכשל לרוע.

ואכן מצאתי במדרש תנחומא י"ט וב"ר פנ"ז נ' שדינה נישאה לאיוב ותיקנה אותו והפכה אותו לצדיק, כי היא הייתה

נלמד מזה, שאם על יעקב אבינו הייתה תביעה ועונש קשה מאוד שהכאיב לו ולכל עם ישראל עד עמקי נשמתם, שפגמו את דינה וטימאו אותה, וכל זאת רק בגלל "שמא" ו"אולי" היא הייתה מצליחה להחזיר את עשו הרשע בתשובה, וכל זה כי יש עלינו חובה עצומה להציל נשמות ולהחזיר בתשובה.

אז מה נאמר ומה נדבר, אוי לנו מיום הדין!! מה עשינו בכדי להחזיר בתשובה?? ומה עשינו – להיפך!! שריחקנו אחרים מתשובה ויותר גרוע גם החטאנו אחרים רח"ל בידיים או שעל כל פנים גרמנו להם לחטוא!!! והלוא גדול המחטיאו יותר מהורגו!!! כי חטא זה מוות ורצח לנצח נצחים!!!

לכן נקבל על עצמינו לא להחטיא אחרים חס ושלום בשום פנים ואופן, וכתשובת המשקל נמסור נפשנו להחזיר אפילו רשעים גמורים בתשובה!! ולא נתייאש אלא ננסה שוב ושוב למרות האכזבות, ומי שמחזק אחרים מתחזק בעצמו הרבה יותר, ובעזרת השם נזכה לחזור בתשובה שלימה יחד עם אחרים, ונשמח את בורא עולם ונזכה לטוב בזה ובבא אמן ואמן.

ויפול על צוארו וישקהו

פני ריקם, גם לך עשו לא יראו פני ריקם" וההשוואה לקרבנות ה' נראית לכאורה תמוהה ביותר?!

ונראה, שיעקב בפעולותיו כאן טמן את עניין השעיר ששולחים לשטן לעזאזל, שזה חלק מעבודת יום הכיפורים, וה' הסכים לכך, שאכן ציוונו שייקחו 2 שעירים שווים, שכביכול נשווה את השעירים של ה' ושל השטן, וכשרואה השטן שמשווים שעירו לשעיר של ה' הוא מתמלא בכבוד, ושוחד - כבוד זה גורם לשטן לא לקטרג על עם ישראל ביום הקדוש, וכך בנקל נמחלים עוונות עם ישראל ונגזר על עם ישראל שנה טובה ומתוקה אמן ואמן.

כתוב בספר מליץ יושר, שבא וראה מה כוחו של שוחד וכבוד!! הרי מעל 34 שנה עשו מחפש דרך לרצוח את יעקב, וגם עשו בא לקראת יעקב עם 400 אנשים להורגו, ולמרות שמלאכים היכו בו זה לא עזר אלא עשו המשיך הלאה, ובכל זאת השוחד והכבוד שיעקב נתן לו זה מה שהמיס את עשו והשתנה לבו לטובת יעקב.

והנה יעקב אומר למלאכים להגיד לעשו **אכפרה פניו במנחה** ורש"י מבאר שהכוונה **כמו כפרה**, ואחרי זה בפגישה אומר יעקב לעשו: **"ולקחת מנחתי מידי כי על כן ראיתי פניך כראת פני אלקים ותרצני"**, וכתוב במדרש רבה ע"ח שאמר לו יעקב: **"מה פני אלקים לא יראו"**

לכן מצד אחד ניזהר מ"כבוד" שיכול לגזול מאתנו את כל עמלנו - עמל של עשרות שנים, וכפי שראיתי אנשים טובים שבגלל כבוד מדומה או זמני הם מכרו את כל מה שהאמינו במשך שנים, ומצד שני ננצל את מעלת הכבוד לקרב לתורה וליראת שמים ולדרך המוטב בפרט בימינו שהרחוב קורץ באורות זוהרים נוצצים וכזביים, ורבים וטובים נפלו חלל בקסמי שווא שאין בהם ממש ושווי.

וחובה עלינו לחנך את בני ביתנו וגם בכל מקום ובפרט המחנכים והמלמדים תלמידים חינוך מתוך כבוד, כי בזמננו יותר ממה שתשיג בגערה ובצעקות ובעונשים תשיג הרבה יותר ולטווח ארוך יותר אם תחנך מתוך נתינת כבוד אמתי ועקבי, וכך תזכה לשנות את הקשים ביותר, כי כבוד ממיס לבבות ובכוחו לשנות כיוון לחלוטין, אז מעשה אבות סימן יפה לבנים, נשתמש בזה ובעזרת ה' נעשה ונצליח אמן ואמן.

ואולי היום בזמננו שאי אפשר להקפיד כמו שחינכו פעם, היום נקיים את "חוסך שבטו שונא בנו" לא על ידי הלקאת הבן, אלא על ידי הלקאת עצמנו, שאם נראה עבירה או נפילה אצל בנינו, אנחנו נייסר רק את עצמנו, שבאותו יום לא נאכל מעדנים בכדי לייסר את עצמנו, ונרבה בכי בתפילה ונתפלל בתחנונים עד כלות כוחנו, ולב מרגיש לב, הבן או התלמיד שאתה תמשיך לחנכו מתוך אהבה ומאור פנים ומתוך כבוד יראה עד כמה אתה מייסר את עצמך בגלל חטאו (כמובן בלי שתגיד לו במפורש שאתה מתייסר ומייסר את עצמך בגללו) הוא שאוהב אותך בפרט שרואה את אהבתך אליו בכל מחיר ובלי תנאים, ממילא יתבייש מאוד ויכאב לו על כאבך וצערך ומעצמו ירצה לתקן את עצמו ולרצות אותך.

הסכם יעקב ועשו

וגם אצל יעקב היה צורך שיצא מלבן בעשירות, כי היה לו חובה לעשר כפי נדרו שנדר לאחר חלומו שיעשר מכל מה שהיה תחת ידו, וכפי שכתב החיד"א, והוסיף האדמו"ר הרא"מ מגור שלכן דאג לעשר גם מה שלבן גנב ממנו ולכן היה צריך לעשירות ועוד דווקא מצאן לבן וגם על ידי תחבולות, אבל עכשיו בארץ ישראל למה לו העשירות?!

ובפשטות זה מה שנשאר לו אחרי מה שעשר כפי נדרו, אבל תשובה זו לא עונה על השאלה מדוע יצחק אבינו היה עשיר, ואומנם ראינו שיצחק לא השתמש ברכושו להנאתו, שהרי אפילו כשרצה לאכול לא שלח את עשו לקנות לו צייד מכספו אלא ביקש ממנו לך אתה וצוד לי ציד, ועשו לא שאל אותו אבא: בשביל עלי להתאמץ ולטרות אם אפשר בקלות לקנות?!

כתוב במדרש שכשעשו השלים עם יעקב הוא בא ליעקב בטענה מדהימה ומתוך הלם, שטען ליעקב אבינו הרי עשינו הסכם שהעולם הזה שייך לי ואילו העולם הבא שייך לך, והנה אני רואה שאתה מסודר יותר טוב ממני גם בעולם הזה, כי יש לך עשירות מופלגות וגם משפחה לתפארת כפי שראיתי בעיניי!!! איך יתכן הדבר הזה?!

ויעקב עונה לו: דע לך שאין לי שימוש ברכוש להנאות העולם הזה, אלא כל מה שיש לי נצרך לי לעבודת הבורא!!!

ונשאלת השאלה, איזה עבודת הבורא שייכת בעשירותו של יעקב? אצל אברהם היה צורך בעשירות בכדי לקיים מצוות הכנסת אורחים בהידור רב ולקרב מתוך זה אנשים לאמונה בה'.

וטהר לבנו - וישלח

האהוב עליך ביותר ומיד להפסיק, שהטעימה תהיה רק בשביל לטעום ולשבח את בורא עולם על עולמו הנפלא.

ואת זה הסביר יעקב לעשו כשרצה אתו שותפות ולחלק בניהם חצי עולם הזה וחצי גן עדן לכל אחד, שטען לו יעקב, שוטה שבעולם, וכי עולם הזה יש לי? זה רק נדמה לך שיש לי עולם הזה, כי רק עמל קשה יש לי להתעלות מתוך העושר והעולם הזה ולייחדם אך ורק לעבודת הבורא ולא ליהנות מהם, לכן המטרות שלך והשאיפות שלך ושלי לא מתקרבים וברור שאין מקום לשותפות בנינו.

ואכן יעקב העיד על עצמו כשנפגש עם פרעה, שרוב ימי חייו בעולם הזה היו סבל וקושי, כי כפי שיעקב סיכם עם עשו, הוא ויתר על העולם הזה למען חיי נצח שבעולם הבא, כי יעקב היה איש אמת ככתוב **במיכה פ"ז "תתן אמת ליעקב"**, ובעזרת ה' **"בפרשת וישב" נרחיב בעוצמתו של יעקב אבינו במידת האמת שבו.**

ללמדנו, שלא כל מה שנראה לנו בעיני הבשר שלנו בהנהגת גדולי ישראל זה אכן המבט הנכון והאמת הצרופה, לפעמים אנחנו מגיעים למקנות מעוותות על גדולי ישראל שנהנים מכל העולמות כפי שחשב וטען כן עשו הרשע על יעקב אבינו, אבל האמת היא שונה לחלוטין.

וכפי שכתבתי על מה שכתוב בגמרא נדרים לח' "אמר רבי (יונתן) [יוחנן] אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על חכם גיבור ועשיר ועניו", והסיבה היא שלא יהיה אדם אחד שלא יעריך ויחשיב את הנביא, כי יש אנשים שמעריכים חוכמה, ויש שמעריכים גבורה וכוח, ויש מעריכים אדם עשיר, והיות ובורא עולם רוצה שכל האנשים יקשיבו לדברי הנביא לכן בורא עולם רוצה שהנביא יהיה עוצמתי בעיני כולם, ויקשיבו לו גם מתוך העוצמה הגשמית שלו ולא רק מתוך קדושתו, כי גם ככה דברי הנבואה לא קלים הם, ודרישותיו לא קלים לביצוע, לכן צריך שיהיה בו עוצמה מכל הסוגים.

וגם חלק ממנהיגי הדור במשך כל הדורות נהגו בעוצמה מתוך עשירות כביכול, בכדי שגם פשוטי העם שמעריצים עוצמה גשמית יקשיבו למנהיג ולדרישותיו בחיזוק הדת, ואכן רבי הקדוש מתוך עוצמה של חוכמה ועשירות מופלגת וידידות עם קיסר רומא שבוודאי הרימה את קרנו בעיני כל עם ישראל בלי יוצא מהכלל, הצליח לחזק את עם ישראל אחרי הגזירות הקשות של הרומאים ולאחר רציחת עשרת הרוגי מלכות, והצליח ביד רמה לעלות את קרנה של תורה, והצליח לחבר את המשניות, שהם הבסיס לתורה שבעל פה, ובכל זאת בפטירתו העיד על עצמו שלא נהנה מהעולם הזה אפילו באצבע קטנה, כי כל עצמתו הייתה למען הנהגת כלל ישראל ועבור חיבור המשניות.

ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית – 18 חודש התעכב שם – רש"י

נחשוב שחזר בתשובה?? ואולי זה נכתב ללמדנו על ההבדל בינו לישמעאל, לישמעאל כיבד את יצחק שיהיה ראשון בקבורת אברהם כי ישמעאל חזר בתשובה.

והתשובה לכל זה, נראה שזה המשך לחידוש שאמרנו בפרשת תולדות, שהתוכנית של יצחק הייתה להחזיר בתשובה את עשו על ידי שעשו יקיים מצוה אחת בשלימות - מצוות כיבוד אב בשלימות, ועל ידי כוח מצוה זו עשו יחזור בתשובה, אבל תוכנית זו כשלה, כי יעקב גנב את הברכות ולכן עשו חיכה שיצחק ימות שאז יהרוג את יעקב, ופשוט שכן שמחכה שאבא שלו ימות זה לא כיבוד אב, ויותר מכך ראינו שעשו רצה לישמעאל ירצח את אביו.

ולכן בפרשה שלנו, אחרי שיעקב השלים עם עשו, ממילא עשו כבר לא המתין שאביו ימות, וממילא עשו יכול חזרה לכבד את הוריו ולחזור בתשובה והכל יחזור לפי התוכנית הקודמת של אביו יצחק, ועל כן המתין יעקב גם בארץ ישראל שנה וחצי, בכדי שעשו לבד בלי לחץ ובלי תחרות עם יעקב יוכל להתמסר לכיבוד אב ואם, ולחזור בתשובה שלימה.

ויותר מכך, עשו יכול היה להתעודד, כמו שיש המחפשים מומים אצל יראי שמים בטענה שאצלם אין מום זה, וזה נותן להם חיות והרגשה שהם טובים, וגם כאן עשו יכול היה להרגיש מושלם מול יעקב הצדיק שכביכול מזלזל ומזניח את מצוות כיבוד אב ואם, ולכן דווקא הוא – עשו ניצל מצב זה ויוכיח לצדיק שהוא יותר טוב ממנו, שהוא עשו כן מכבד את הוריו כראוי, ואולי מזה הוא יתעלה כי מצווה גוררת מצווה.

וגם ראינו שרבקה לקחה בהמות רק מרכושה הפרטי ולא מרכושו של יצחק, וזה בפשטות מוכיח שיצחק אבינו לא השתמש בעשירות ליהנות ביד רחבה, ואם כן למה היה צורך ליצחק אבינו בעשירות???

אלא בפשטות עשירות זה ברכה של שפע מאת ה', ולאבות הקדושים שעשו את רצון הבורא הם התברכו בשפע, אבל על יעקב שוויתר על העולם הזה לכאורה היה עליו לחיות בעוני ובחיי דחק בעולם הזה, וכפי שטען נגדו עשו הרשע??

ויתכן שיעקב אבינו אמר לעשו, אצלי הרכוש והכסף זה משמש לניסיון העושר, שזה ניסיון קשה מנשוא שלא להיות בגדר **"וישמן ישורון ויבעט – שמנת עבית כשית ותשכח אלוך עושהו"**, אלא מתוך העושר להתכופף ולהיות עניו ונכנע לה', כמו רבי הקדוש שהתנהג כמלך, אבל לא נהנה מהעולם הזה, כי כל רכושו שימש לשם שמים, וזה ניסיון קשה מנשוא, כי זה כמו לנגוס נגיסה אחת במאכל

ללמדנו, שלא כל מה שנראה לנו בעיני הבשר שלנו בהנהגת גדולי ישראל זה אכן המבט הנכון והאמת הצרופה, לפעמים אנחנו מגיעים למקנות מעוותות על גדולי ישראל שנהנים מכל העולמות כפי שחשב וטען כן עשו הרשע על יעקב אבינו, אבל האמת היא שונה לחלוטין.

וכפי שכתבתי על מה שכתוב בגמרא נדרים לח' "אמר רבי (יונתן) [יוחנן] אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על חכם גיבור ועשיר ועניו", והסיבה היא שלא יהיה אדם אחד שלא יעריך ויחשיב את הנביא, כי יש אנשים שמעריכים חוכמה, ויש שמעריכים גבורה וכוח, ויש מעריכים אדם עשיר, והיות ובורא עולם רוצה שכל האנשים יקשיבו לדברי הנביא לכן בורא עולם רוצה שהנביא יהיה עוצמתי בעיני כולם, ויקשיבו לו גם מתוך העוצמה הגשמית שלו ולא רק מתוך קדושתו, כי גם ככה דברי הנבואה לא קלים הם, ודרישותיו לא קלים לביצוע, לכן צריך שיהיה בו עוצמה מכל הסוגים.

וגם חלק ממנהיגי הדור במשך כל הדורות נהגו בעוצמה מתוך עשירות כביכול, בכדי שגם פשוטי העם שמעריצים עוצמה גשמית יקשיבו למנהיג ולדרישותיו בחיזוק הדת, ואכן רבי הקדוש מתוך עוצמה של חוכמה ועשירות מופלגת וידידות עם קיסר רומא שבוודאי הרימה את קרנו בעיני כל עם ישראל בלי יוצא מהכלל, הצליח לחזק את עם ישראל אחרי הגזירות הקשות של הרומאים ולאחר רציחת עשרת הרוגי מלכות, והצליח ביד רמה לעלות את קרנה של תורה, והצליח לחבר את המשניות, שהם הבסיס לתורה שבעל פה, ובכל זאת בפטירתו העיד על עצמו שלא נהנה מהעולם הזה אפילו באצבע קטנה, כי כל עצמתו הייתה למען הנהגת כלל ישראל ועבור חיבור המשניות.

ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית – 18 חודש התעכב שם – רש"י

פלא גדול ועצום, ממש לא מובן ותמוה איך יתכן שיעקב אבינו אחרי שלא ראה את הוריו 34 שנים (כי ברח מעשיו ונטמן 14 שנה בישיבה, ועוד 14 שנה עבור נשיו ועוד 6 עבור משכורתו), והנה הוא כבר נמצא בארץ ישראל, ובמקום להזדרז במהירות לבית הוריו לפגוש את אמו שכל כך אהבה אותו, ואת אביו הקדוש שיעקב מסר נפשו והצליח לשמור על המשך דרכו אפילו בבית לבן, ומלבד מה שהוא מחויב במצוות כיבוד אב ואם, בכל זאת יעקב אבינו מתעכב עוד שנה וחצי בארץ ישראל בסוכות ליד שכם???

שמא תאמר שיעקב התעכב כי עדיין פחד מעשו, לכאורה אין זו סיבה נכונה, שהרי הוא כבר השלים עם עשו, ובכל זאת גם אחרי השלום הוא התעכב, ולמה התעכב?? **וקודם** תירצנו על כך שעדיין יש חשש אבל כאן באנו בדרך אחרת.

והנה על הפסוק **"ותמת דברה מינקת רבקה ותקבר מתחת לבית אל תחת האלון ויקרא שמו אלון בכות"** כתב רש"י והוא מהמדרש, שאמו - רבקה נפטרה והסתירו את פטירתה והעלימו את קבורתה, וגם שני בניה לא היו בלוויה שלה, ושוב מתחדד הפלא הנה בגלל **העיכוב**, הוא הבן יקיר גם לא היה בלוויה של אבא שלו!! **הייתכן???** ועוד פליאה למה מוזכר פטירת יצחק בפרשתנו, כאשר בעצם פטירת יצחק שייכת לפרשה הבאה - וישב, שהרי יצחק היה חי כאשר יוסף נמכר, כפי שכתב רש"י בפרשת וישב פרק ל"ז ל"ה???

גם יש לתמוה שבקבורת יצחק הוזכר עשו קודם ליעקב, ורש"י שם ע"פ הגמרא למד מכך שעשו לא חזר בתשובה אלא נשאר רשע, ולכאורה מה החידוש בכך?? למה פתאום

וטהר לבנו - וישלח

גם להזדמנות האחרונה לא נתפס ולא ניצל אותה כראוי אלא הזניח אותה ונשאר רשע.

אבל חלילה לחשוב שמאמצי יצחק ויעקב היו לריק, כי גם אם לא הצליחו לתקן ולהחזיר בתשובה את עשו, המאמצים השאירו כוחות, ונטעו לכל הורה יהודי את הכוחות לשמור על בניו ויוצאי חלציו שלא ירדו לבאר שחת, שמעשה אבות סימן יפה לבנים, ובזכותם המאמצים שלכם יצליחו בעזרת ה', ותזכו לראות נחת יהודית מכל יוצאי חלצינו אמן ואמן.

ללמדנו, שחלילה לחשוב שאדם שנולד עם תכונות רעות ונטיות רעות הוא אבוד וחסר תקווה ועתיד, אלא נלמד מאבותינו הקדושים שהאב והאם מסרו עצמם למען הצלת עשו, וגם בגילו המבוגר של עשו לא זנחו את המאמצים להחזירו בתשובה, ובכל מצב שהשתנה מיד ניסו שוב ושוב לפעול לחזרתו בתשובה, ולכן לא נטעה ונתייאש חלילה אחרי מספר מאמצים ואכזבות, אלא כל החיים עלינו להמשיך לנסות, והקב"ה משלם שכר לא רק לפי התוצאה אלא לפי גודל המאמץ וההקרבה.

ותמת דברה מינקת רבקה – המשך

לקחתו, הרי שיעקב לא חייב לחזור, ואכן היא שלחה את דבורה רק שהיא מתה בדרך.

ובאמת יעקב לא זז מלבן רק לאחר צווי מפורש מבורא עולם לעזוב את לבן ולחזור לארץ ישראל, וגם אחרי שנה וחצי בארץ רק אז בורא עולם ציווה אותו לחזור לבית אל ולקיים נדרו, ומפרשים שה' רימוז לו שהגיע הזמן לחזור הביתה, ולכן יעקב יכל לטעון "תרי"ג מצוות שמרתי" גם כיבוד הורים.

רק מכל מקום יש קפיצא עליו שהתעכב, כי יתכן שכל כוונת אמו שתקרא לו כאשר יש חשש מעשו, אבל כאשר יעקב כבר השלים עם עשו כבר לא היה צורך בשליח מאמו, וגם אם פחד שתתעורר השנאה מחדש וכאמור בתחילת הפרשה שמתוך התפרצות אהבת רבקה ויצחק ליעקב הצדיק, בכל זאת אולי היה עליו לברר ע"י שליחים מה קורה אצל הוריו, ולעדכן אותם בתכניותיו בקשר לעשו.

ושמא חשש שאם ידעו שהוא נמצא ידרשו ממנו לחזור מיד, או שסמך ע"ז שהרגישו צדיק בא לעיר, שאם יציאת צדיק עושה רושם כל שכן כניסת צדיק, ואם הוריו הצדיקים שבפשטות הרגישו בו ובכל זאת לא קראו לו סימן שהבינו שכוונתו רק לטובה !!!

ללמדנו, שבורא עולם היודע כל העתידות וידע כל אשר בלב האדם, מכין בדיוק עבורו את מסלול חייו, וגם דואג לו שלא ייכשל חלילה בעבירה, וכאשר הקב"ה יודע שכוונת האדם נקיה וטהורה, הקב"ה נותן מענה לשון לאנשים שיאמרו משפטים כמשפטי רבקה ליעקב בשולחה אותו עד שהיא תקרא לו, וכך המשפטים הללו מתבררים כמשפטי מפתח בעלי משמעות עצומה בהמשך מסלול החיים, ולכן עלינו להתאמץ לעשות רצון הבורא באמת וביושר בלי נגיעות ואינטרסים צרים, ובורא עולם יהיה בעזרנו שנצליח לעשות רצונו ולא ניכשל חלילה בטעויות אמן ואמן.

ראיה עצומה לדברים הקודמים – יעקב מנסה להחזיר את עשיו בתשובה בארץ ישראל

להאכילם 3 לשונות, ובפשטות לכבד אורחים ברמה כזו צריכים הרבה בהמות).

באותה שעה חשב עשו: אם ליעקב יש כזה עולם הזה מושלם למרות שבחר בעולם הבא, קל וחומר חלקו של יעקב בעולם הבא שבחר בו על אחת כמה וכמה.

ולכן אמר עשו ליעקב: יעקב אחי בוא ונעשה שותפות אני ואתה, כל אחד מאתנו חצי עולם הזה וחצי עולם הבא.

ענה לו יעקב: הרעיון שנהיה מחוברים לא יצליח, כי רק רע יצא מזה לדורות הבאים שלי כי הילדים שלי עדינים מידי ורגישים מידי (ואולי התכוון שעם ישראל צריכים יותר רוחניות מאשר גשמיות, ובלי זה הם יפלו ברוחניות), ולכן אנחנו חייבים להתרחק אחד מהשני ולא לחיות בשותפות.

אבל עשו הרשע לא ניצל הזדמנות זו, ואפילו ללוויה של אמו רבקה לא הגיע, וגם אם לא ידע כי הסתירו זאת ממנו, זה כבר מראה ומוכיח שעשו גר בשעיר ולא בסביבת מגורי הוריו, וגם בלוויה של אביו הוא התנהג כרשע ולא חזר בתשובה כמו ישמעאל שחזר לקראת פטירת אביו.

ולכן הקדימה התורה את סיפור פטירת יצחק, ושעשו נשאר רשע בלוויה של יצחק, להדגיש לנו ששום דבר לא עזר עשו נשאר רשע ושום תוכנית לא הצליחה, בקיצור עשו

כתב רש"י - מה ענין דבורה בבית יעקב?! אלא לפי שאמרה רבקה ליעקב "ושלחתי ולקחתיך משם", לכן היא שלחה את דבורה אצלו לפדן ארם שיצא משם, אבל דבורה מתה בדרך - מדברי רבי משה הדרשן.

ולפי זה מתורצת הקושיה על הנאמר קודם, שהרי יש כלל שלא אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חברך, אז איך לפי האמור קודם יעקב אבינו חטא ולא כיבד את הוריו כאשר כבר יש שלום בינו לעשו, ואם בשביל לזכות את עשו בחזרה בתשובה הרי זה נגד הכלל "אין אומרים לאדם חטא בכדי שיזכה חברך"??

ואולי עצם הדבר שיעקב ניסה לתת עוד הזדמנות לעשו לחזור בתשובה, זה בעצמו נחשב לכיבוד הורים שישמחו בניסיון זה, רק שיש לדון האם בגלל שבסופו של דבר הניסיון נכשל, האם עצם הניסיון יחשב ככיבוד הורים.

אבל לפי דרשת רש"י מתורץ הדבר, שבעצם יעקב לא חטא בכיבוד אב ואם, כי אמו צוותה עליו שיישאר אצל לבן עד שוך חמת אחיך, וזה עדיין לא קרה, שהרי עשו בא לקראתו עם 400 איש להרגו, וגם היא אמרה לו מפורש אני ישלח ואקח אותך משם, וכל עוד שלא בא שליח מרבקה

והנה בתנא דבי אליהו זוטא פרק י"ט כתוב, שכשהיו יעקב ועשו במעי אמן, אמר יעקב לעשיו: קח אתה עולם הזה, ואני אקח עולם הבא, ועשיו הסכים.

אבל כשבא יעקב מבית לבן, וראה עשו שיש ליעקב - נשים ובנים ועבדים ושפחות ובהמות וכסף וזהב, מיד אמר עשו ליעקב: יעקב אחי, הרי סיכמנו שלך העולם הבא, ומאיפה לך כל העולם הזה?? וכי למה אתה משתמש ונהנה מהעולם הזה כמוני??

ענה לו יעקב: זה רכוש שנתן לי הקב"ה כי זה הצרכים שלי לקיומי בעולם הזה, וכפי שלאבות הקדושים - אברהם ויצחק היה עושר גשמי כי זה היה לצרכם הרוחני, (למשל הרי ראינו שאברהם שחט 3 עגלים 3 אורחים רק בשביל

וטהר לבנו - וישלח

ואיזה פתח פתח?? ולמה לא ידוע כלום בעניין?? **התשובה** היא אולי כפי שכתבנו לעיל, **שנתן לו אפשרות במשך שנתיים לכבד את ההורים ולהתחזק דרך מצווה זו**, ועיין בסוף הפרשה מה שכתבתי עוד בעניין.

אבל כשבא יעקב לארץ ישראל, אמרו רבותינו שיעקב פתח לעשו פתח הצלה רוחנית ממקום אחר, ועליהם אמר שלמה (קהלת ט) **"גם אהבתם גם שנאתם גם קנאתם כבר אבדה"**.

ותמנע הייתה פילגש לאליפז בן עשו

ואולי בזכות שאליפז הסכים לא להרוג את יעקב, והסתפק בלקיחת ממונו של יעקב, לכן זכה לנבואה, כי כביכול עוצמת המשך חיי יעקב הקדושים השפיעו גם על אליפז שהצילו כביכול.

כתב רש"י, שאליפז בא על אשת שעיר, ויצאה תמנע מבניהם, וכשגדלה נעשית פלגשו, ומקשה האדמו"ר מקוצק זצ"ל שאיך יתכן אם כן זכה אליפז להיות מנביאי אומות העולם ב"ב ט"ו ??

ונלמד מזה עד כמה חשוב לתמוך בחיי תלמיד חכם וצדיק, כי חיי הצדיק ישפיעו טוב גם על חיינו, ובפרט אם נתקדש בוודאי ישפיע עלינו קדושת הצדיק להתעלות עוד יותר במעלות התורה והקדושה אמן ואמן.

*עם לבן גרתי - ותרי"ג מצוות שמרתי

על חינוכו בכל מצב!!! **לכן** עשו, לא תוכל עלי, אני חזק יותר ממך בהכל, גם בכיבוד הורים!!!

אבל עשו לא הקשיב והמשיך לבוא לקראת יעקב למלחמה, כי כך דרכם של רשעים שיש להם מצווה אחת שנראה להם שבזה הם טובים יותר מהצדיקים, ועם זה הם מנפנים בחזקה, הנה טוב אני ממכם!! ובגאווה מוטעית זו המשיך עשו לבוא להילחם נגד יעקב, עד כדי כך שאפילו המלאכים ששלח יעקב לא הצליחו לעצור בעד עשו הרשע, אלא בעקשנות הוא המשיך לבוא להילחם נגד יעקב אבינו.

ייתכן ויעקב טען לעשו תראה מה ביני לבנך, אתה גרתי ליד הורינו הקדושים ואתה מתגאה בכיבוד אב שעשית, דע לך שאני כיבדתי אותם הרבה יותר ממך, כי אני גרתי אצל לבן הרשע ורחוק מהורינו הצדיקים, ובכל זאת **תרי"ג מצוות שמרתי, לא מצווה אחת כמוך, אלא כולם ממש!!**

ותאמין לי שזה מכבד את ההורים יותר מהכיבוד הורים הפיזי שעשית להם בבית, כי אני הוכחתי להם שהחינוך שנתנו לי היה מושלם, שהצלחתי להמשיך את דרכם הטובה באופן מושלם גם במקום קשה ביותר, כי זה הרבה יותר מכבד את ההורים לרוות נחת יהודי מבנם שלא ויותר

רק דעו לכם שהיצר הרע גם משקר עלינו כמו עשו הרשע, והוא מדמה לנו בגלל מעשה טוב שעשינו שממילא אנחנו בסדר עם בורא עולם, וכביכול ה' יותר לנו על עבירות, כי בסך הכל אנחנו בסדר ובדברים מסוימים גם טובים יותר מאחרים.

ולכן ניזהר ולא נרגיש טוב מידי, ובטוחים בעצמנו, אלא תמיד נדע שאין הצדקה לחטא אפילו חד פעמי, ואפילו אם בסך הכל אנחנו טובים, ובפרט שנפילה גוררת נפילה.

ותצא דינה בת לאה

אבל כל טבע אנושי וכל מידה אפשר להשתמש בו לטוב וכן להיפך לרע ח"ו, שכשם שיש זריזות לדבר מצווה כך יכול להיות זריזות לדבר עבירה ח"ו, ולכן על ההורים הזריזים להקפיד מאוד לחנך את צאצאיהם שאת מידת הזריזות שקיבלו לנצל ולהשתמש אך ורק לדבר מצווה, ואדרבא לדבר עבירה עליהם להיות עצלנים ולדחות את העבירה עד שיפוג טעמה וחשקה ובסופו של דבר ימנע החטא.

ואכן דינה כאמה הצדקת לאה אמנו, קיבלה את הטבע לצאת ממעשה אמה שיצאה לקראת יעקב אבינו, רק שלא יצאה לדבר מצווה ואילו דינה השתמשה במידה זו ליציאה שלילית שלא מתאימה לבת ישראל שכבוד בת מלך פנימה ואילו דינה יצאה לטייל ולראות ולהתחבר עם בנות הארץ, ועל לאה הייתה החובה לחנך את בתה שקיבלה ממנה את טבע היציאה שלא תשתמש במידה וטבע היציאה לרעה ורק לטובה, אבל בכל אופן מעשה לאה ביציאתה היה מושלם בתכלית השלימות.

כתב רש"י בשם התנחומא, וכי לא בת יעקב היא, ולמה ייחס אותה אחרי אמה?! אלא לומר לך שהיא יצאנית בת יצאנית, כי גם לאה יצאה לקראת יעקב, שנאמר: "ותצא לאה לקראתו", ועליה משלו המשל **"כאמה כבתה"**. **והדברים** מבהילים וכי מה הדמיון בין יציאת לאה לדבר מצווה ליציאת בתה דינה לטייל בעיר, נגד הכלל ש"כל כבודה בת מלך פנימה!!"

וראיתי תשובות בדבר אבל עדיין קשה היה עלי הדבר, וברוך ה' התחדש לי מיד אחר תפילת שחרית, שבוודאי יציאת לאה לקראת יעקב הייתה יציאה של מצווה שכולה קדושה וטהרה בלי שום נדנדוד של פגם או צל של עבירה ח"ו אפילו לא דק מן הדק, אלא ברגע שלהורים עושים פעולה זה גורם כמו טבע אצל הילדים, כגון אב או אם שהיא זריזה לדבר מצווה הם מקנים לילדיהם אחריהם את טבע הזריזות.

ללמדנו, עד כמה מוטלת האחריות עלינו ההורים לחנך את צאצאנו אחרינו שילכו בדרך הישר והטוב, וכפי הדברים שכתבנו אם האבא יושב וכותב במחשב חידושי תורה ולומד עם המחשב באמת בלי שום תערובת של דברים בטלים ח"ו, בכל זאת עליו לקחת בחשבון שהילדים שלו קיבלו ממנו כמו טבע להשתמש במחשב שעות, נכון שהוא משתמש לטובה ובמחשב חסום וכו', בכל זאת ילדיו שקיבלו ממנו כטבע לחיות עם מחשב הם בסיכון נורא להשתמש במחשב גם לשלילי, ולא יעזור לאבא לטעון הלוא אני השתמשתי רק לטובה ולדבר מצווה, כי הוא החדיר את הטבע לטובה או לרעה בילדיו.

ולכן חובה עליך להתאמץ ולחנך את ילדיך שלא להשתמש במחשב בשום פנים ואופן לדברים בטלים וכל שכן לא לדבר עבירה חלילה, ואין הדברים פשוטים כלל וכלל בפרט בדורנו שהניסיונות קשים מנשוא כי הטכנולוגיה מפתה ביותר ובקלות אפשר אפילו דרך אגב לחטוא וליפול, לכן עלינו ההורים לעמוד חזק בפרץ שאם לא חייבים ממש טכנולוגיה ממוחשבת עדיף להימנע מזה!! ואם אין ברירה תזכור שעליך להשקיע שעות נוספות בחינוך הילדים!! ולא מספיק הדוגמה האישית החיובית וכאמור!!! ותמיד תהיה בקשר עם רב שמכיר אותך וידריך אותך ובעזרת ה' תעשה ותצליח.

וטהר לבנו - וישלח

לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא את שמו ישראל

טומאה, כפי שמצאנו שלמרות שהקב"ה קבע את שם יעקב לישראל בכל זאת הקב"ה המשיך לקוראו יעקב, בעיקר צערו של יעקב על יוסף וכן בזמן גלות מצרים, וכדברי הרמב"ן בפרק מו' פסוק ב' על הפסוק "ויאמר אלוקים לישראל במראת הלילה ויאמר יעקב יעקב", כי זה מבטא נפילה של עם ישראל ממעמד הרם או מרמתם הרוחנית, ואילו ישראל מבטא שלימות בכל המובנים.

אם כן השם ישראל כולל הכנה למצב של יעקב וזה חלק מהשלימות של ישראל, שבזמן שיעקב אבינו הכין את עם ישראל בזמן השלימות, שתמיד יהיו צדיקים ויעבדו את בורא עולם גם בזמן עתידי של חושך הגלות.

ואכן זה שלימות אמיתית, שאדם מחוסך לכל מצב שעלול להשתנות לרעה חלילה, שגם אז יהיה חזק בתורת ה' ודבוק בה'. **ולכן** זכה יעקב שפניו נמצאים בכסא הכבוד שזה שלמות האדם, כי הוא כלל בעבודת ה' את השלימות שצירף מכל עבודת האבות והאימהות הקדושים.

ישראל – שלמות עבודת האבות והאימהות, ומה עם עבודת השפחות?!

ולכאורה מדוע העדיף יעקב את שפחת רחל מלאה עצמה? אלא שהיות והשפחות התבטלו לגמרי לאימהות הרי הן כביכול כחלק מהאימהות ממש, וזה הוא כבודן.

אומנם מידת ההתבטלות של שלימות ישראל איפה תימצא כשהשפחות שהן כביכול מסמלות את מידת ההתבטלות וההכנעה לא רמוזים בשם **ישראל**?

ויתכן שמידת ההתבטלות טמונה בשם **יעקב** הרמוז וכלול בשם ישראל כאמור, שיעקב אבינו נכנע בפני לבן ועשיו, ולא נלחם כנגדם למרות כוחו העצום בתורה ובקדושה, כי גלות עלינו להוריד את הראש עד אשר יעבור זעם.

ולפי זה מה שכתב רש"י בפרשת וישב שהשבטים היו **מבזים את בני השפחות**, יתכן שהכוונה היא שהיו אומרים להם שאתם תפקידכם לקבל מהשבטים ולא ללמד ולתת מכוחכם לשבטים. **ואילו** יוסף היה עם בני השפחות כנער, דהיינו למרות שלמד מאביו את כל התורה שיעקב למד אצל שם ועבר, בכל זאת יוסף כלפיהם היה כנער שותה בצמא את דבריהם, ועוד אכתוב בעניין בפרשת וישב בל"ג.

ללמדנו, שהכנעה והתבטלות בפני צדיקים וגדולי עולם זה לא בושה ואובדן החשיבות העצמית, אלא זה הוא הכבוד הגדול להיות חלק מהצדיק, עד כדי כך חייבנו חז"ל "והוי מתאבק בעפר רגליהם", וכלול בזה לוותר על רצונך ודעתך מפני דעתם.

עד אשר אבא אל אדני שעירה

ולכך נראה לתרץ כמו שראיתי כתוב במלבי"ם על הפסוק ישעיה סג' א' "מי זה בא מאדום" - מצייר פה כי תחלה יבא אל אדום בדברים רכים, וימשיל את ה' שהולך בבגדים נקיים וזכים, ואחר שלא ישמעו בטוב אז ילבש נקם להלחם עמם - אדום לבוש.

ואולי הכוונה, שעשיו - אדום יטענו שרק את עמלק צריך למחוק ולא את אדום, כי מצאנו אפילו צדיקים שיצאו להם בני רשעים, כמו שיצא עשו מיצחק.

ולכן הקב"ה מוכיח להם זה שקר, שעמלק יצא רשע זה דווקא בגלל עשו - אדום שבגלל שהציק ליעקב אבינו מאוד מזה יצא כל הרשעות, ולכן יעקב כשנפרד מעשו אמר לו: עוד ניפגש!! **וכמו שכתב רש"י** שבעת הגאולה יעקב יבוא לשפוט את עשיו על כל הרשע שיצא מעשו כל הדורות, וזה מחיית זכר עמלק מושלם מחיית כל הרע מהשורש.

כתב האר"י זצ"ל שבשם ישראל טמונים כל האבות והאימהות הקדושות, י = יצחק, יעקב, ש = שרה, ר = רבקה, רחל, א = אברהם, ל = לאה, כי כולם כלולים בו.

ונראה בכוונת הדברים, שיעקב אבינו היה מקבל גדול, שקיבל מכל צדיק וצדקת מאבות ואימהות האומה את דרכי עבודת ה', וזה מידת האמת ושלים, שקיבל שלימות מכל דרכי עבודת ה', הן ממידת החסד של אברהם והן מפחד יצחק שהיא מידת היראה והגבורה, וכן ממידותיהן של כל האימהות הקדושות.

אלא שקצת נפלאותי, שהרי האר"י מחשיב גם את יעקב בכלל השלימות של ישראל וכאמור, שהאות י' מרמזת על יצחק ויעקב, ולכאורה אם מהותו של יעקב זה שלימות, מה שייך אם כן להחשיבו כפרט, הלא כל מהותו ככלל של כולם הוא?!

ואולי אכן יעקב יש בו מידה מיוחדת שאין בישראל, והיא מידת הגלות וכביכול מידת היהודי בחושך ובמקום

שנים כאב לי מדוע בלהה וזילפה שהיו אימהות של חלק משבטי קה, וילדיהן השלימות את 12 השבטים שהם שבטי קה עדות לישראל, איך זה שהם לא נזכרות כאימהות האומה? ורק שרה רבקה רחל ולא נחשבו?!

וכי תאמר הלא בלהה וזילפה היו שפחות ויעקב לא בחר בהן להתחתן עמהן, מכל מקום הרי בסופו של דבר הם הולידו חלק משבטי ה' ואם בניהם נחשבים מדוע שהן לא יחשבו?!

ונראה, שהשפחות הקדושות והצדיקות עיקר עבודת ה' שלהן הייתה להיות בטלים לאימהות לגמרי, והן מצדם לא רצו להיחשב כי הן ראו חשיבות עצומה להיות בטילה לגבירתה וכחלק מהן.

וראיה לדבר מכך שכשנפטרה רחל יעקב אבינו הפך את שפחת רחל לעיקר הבית, וזה כאב לראובן שבלבל יצועי אביו, שהקפיד על כך והעביר שלא תהיה עם יעקב ולא שפחת רחל ע"פ רש"י פרק לה' כב'.

כתב רש"י: הרחיב לו הדרך שלא היה דעתו ללכת אלא עד סוכות, אמר אם דעתו לעשות לי רעה ימתין עד בואי אצלו והוא לא הלך, (ב"ר) ואימתי ילך?? בימי המשיח שנאמר "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה" בעובדיה א' כא' - לימדך שאין מלכותו שלימה עד שיפרע מעמלק.

ולכאורה קשה, שהרי עשו ואדום זה לא עמלקים, רק חלק מזרע עשו - אדום הם עמלקים, כמו שכתב הרמב"ם במורא נבוכים ח"ג נ' - שה' ציווה למחות "זרע עמלק" לבד, אך לא את שאר זרע עשיו, ולכן פירט הכתוב משפחותיהם לידע מי לא מזרע עמלק, ואם כן מדוע רש"י מקשר את עשיו לעמלק שמשמע שצריך למחות גם את עשיו ורק כך יהיה המלוכה לה'!?

וְטָהַר לְבָבוֹ - וְיִשְׁלַח

זה מלמדנו שחייבים למחוק את הרוע שיש לנו מהשורש ולא רק שטחי ומלמעלה, ורק כך נצליח להמליך עלינו את בורא עולם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

**יש לי כל

את עשו היה לו שלימות בגשמיות וברוחניות בשיא הטוב הן בעשירות והן בשלווה.

ולפי זה מובן גם כן מדוע יעקב כביכול עורר את הדוב, וכדברי המדרש **רבה עה' א"ר** יהודה בר' סימון **"וכמעין נרפש וכמקור משחת"** כך צדיק ממיט עצמו לפני רשע, אמר לו הקב"ה לדרכו היה מהלך והיית משלח אצלו, ואומר לו כה אמר עבדך יעקב?

לב שמואל בר נחמן דימה זאת: לעובר אורח שראה את ראש השודדים שנרדם על אם הדרך ואותו עובר אורח במקום לנצל זאת ולחמוק מהסכנה בשלום, הלך זה והרעיש והעיר את ראש השודדים, וכצפוי מיד קפץ עליו ראש השודדים ושדדו, ובעצם העובר אורח אשם באסונו כי היה עליו לזהר ולא להעיר את ראש השודדים.

ולמרות כל זאת הלך יעקב ועורר את הדוב, את ראש השודדים, את עשו הרשע, כי בכוונה רצה להיפגש עמו כשיעקב נמצא בשיא גדלותו בגשמיות וברוחניות בכל הבחינות וכאמור, ולנסות לקרב את עשו שיחזור בתשובה בראותו מה טוב הצפון לשומרי המצוות אפילו בעולם הזה ולא רק בעולם הבא.

עד אשר אבא אל אדוני שעירה

ואם כן בפשטות גם כאן עשו הבין מחשבותיו של יעקב שמתחמק מלבוא אליו, ואם כבר יבוא הרי שיבוא לנקמה לעתיד לבוא כך יתקיים דברי יעקב באמת, ולהיפרד באופן כזה לא נראה פרידה חיובית לאחר הפגישה שהתבררה כטובה??

אך ראיתי הסבר נפלא **במגלה עמוקות**, שכתב שכאן רימז יעקב לעשו שרבי הקדוש יבוא לקיסר רומי אנטונינוס מזרעו של עשו וילמדו תורה כפי שמופיע בגמרא ע"ז י', ומרומז זאת בראשי תיבות **"אבא" = אנטונינוס בן אסוירוס**, ועל כל פנים התקיימו דבריו של יעקב איש האמת גם בדרך הטובה, וממילא התאימו מילים אלו כמילות פרידה חיוביות בינו לעשו.

קום עלה בית אל ועשה שם מזבח לאל הנראה אליך בברחך מפני עשו אחיך

אבינו חפץ להגיע לבית אל כשהוא שלם לגמרי בלי סכנה של עשו ולכן היה חשוב ליעקב ברכת מלאכו של עשו והכנתו עכשיו תכף ומיד.

ואומנם רק כאשר ה' אמר לו לעזוב את לבן אז הבין יעקב שהסתיימה אצלו תקופת הניסיון עם לבן, ובלי ספק חלק גדול מהניסיון היה בשש השנים בהם יעקב עבד לפרנסתו עם צאן לבן, וכפי שיעקב עצמו העיד **עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי**, וכפי שהגדיר יעקב ללבן בקושי הניסיון **"הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני, זה לי עשרים שנה בביתך ותחלף את משכרתי עשרת מנים"**, ולמרות שלבן גנב ורימה את יעקב בכל זאת יעקב מסר נפש להיות הישר באדם, ולא עשה דין לעצמו.

ולכן גם כאשר סיים עם סכנת עשו עדיין המתין יעקב אבינו לאישור מן שמים שסיים עם ניסיון זה, אבל ידע שעדיין מצפה לו ניסיון עם יוסף שלכן הקב"ה עדיין לא אמר לו קום עלה לבית אל לקיים נדרך, ואומנם היה לו להבין מכך שכתוב **ויבוא יעקב שלם** וגם מכך שכתוב **ויקרא לו קל אלוקי ישראל**, שכבר עכשיו גם בלי השלמת

את משפט זה אמר יעקב לעשו בפגישה לאחר שנתן לו את המנחה, **והגמרא** דורשת **ב"ב טז'** שמכאן שהיה לו **מעין עולם הבא בחייו**, וקשה לכאורה **למה יעקב מגרה את עשיו גם בזה??** שהרי גם ככה עשו התגרה שליעקב יש שפע בנים ועושר בעולם הזה מלבד העולם הבא, ועכשיו הוא מוסיף שגם נהנה מעולם הבא בעוד הוא חי בעולם הזה?? ומזה עשו יכול לכעוס ביותר שהרי חילקו שליעקב העולם הבא ולעשו העולם הזה, והנה יעקב נהנה מכל העולמות גם בעולם הזה?? **וכדברי המדרש קודם.**

ואולי יעקב חפץ להחזיר בתשובה את עשו, שלמרות הצרות שהיה ליעקב אצל לבן, בכל זאת בזכות קיום המצוות הוא נהנה מעולם הבא אפילו בחייו, וכדברי המדרש הקודמים. **שבאותה** שעה שראה עשו הצלחת יעקב בכל העולמות חשב עשו: אם ליעקב יש כזה עולם הזה מושלם למרות שבחר בעולם הבא, קל וחומר חלקו של יעקב בעולם הבא שבחר בו על אחת כמה וכמה.

ולכן אמר עשו ליעקב: יעקב אחי בוא ונעשה שותפות ואולי דווקא בגלל סיבה זו רק ובעיקר בזמן שפגש יעקב

כתב רש"י - הרחיב לו הדרך, שלא היה דעתו ללכת אלא עד סוכות, אמר אם דעתו לעשות לי רעה ימתין עד בואי אצלו, והוא לא הלך (ב"ר) אלא **ילך בימי המשיח**, שנאמר (עובדיה א) **ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו.**

ואומנם קצת קשה שיעקב התכוון לא לבוא בכלל או לבוא לנקמה בימות המשיח והלוא כאן הם נפרדו ברוח טובה ולא ברוח רעה, ואם תאמר שעשו לא ידע מצפוני מחשבות יעקב, עדיין קצת קשה שהרי את אמירת **"עם לבן גרתי"** – **"ותרי"ג מצוות שמרתי"** זה כנראה יעקב אבינו לא אמר שיאמרו מפורש כך לעשו, אלא עשו שהיה חריף בשכלו הבין בדקדוק דברי יעקב למה בדיוק התכוון יעקב באומרו **"עם לבן גרתי"**.

מקשים מדוע התעכב יעקב שנתיים בארץ ישראל עד שהגיע לאביו כמובא **ברש"י כט' ט'**, ויתכן שיעקב היה חייב קודם לקיים את נדרו שנדר בבית אל **והשיבני בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלוקים והאבן הזאת יהיה בית אלוקים**, ולא רצה לקיים את נדרו לא בשלימות בפרט **שהאבן** זה התשתית והיסודות לבית המקדש, לכן **חפץ להגיע לשם רק כאשר שב בשלום**, שסיים עם לבן ועם עשו **ועם יוסף**, כדברי **הגאון** קול אליהו מקץ ומרומז **בספורנו** מו' ה' שאמו הודיעתו שנגזרו עליו רק **"עלי" ר"ת עשו לבן ויוסף.**

ולכן יעקב העיר את הדוב ראש הליסטים הרדום **וכדברי המדרש**, ששלח מלאכים לעשו בכדי לסיים את הניסיון והסכנה מעשו, ולאחר מכן הוא המתין שייסיים את ניסיון יוסף, ורק לאחר כל אלו יעלה בשמחה ובשלום אמיתי לקיים נדרו ששב בשלום.

ולפי זה מובן גם מדוע התעקש יעקב לקבל את ברכת המלאך והודאת מלאכו של עשו מיד ולא המתין כדברי המלאך לבית אל ששם הקב"ה יקרא לו ישראל, כי יעקב

וטהר לבנו - וישלח

הסכנות שידע עליהם בברחו שהם לבן עשו ויוסף, ויבנה את המזבח בשמחה ובלב שלם ויל"ע.

וייתכן עוד שלכן **משיח בן יוסף מת בימות המשיח**, כשם דינה שהייתה במקום יוסף ושימשה קצת במקומו כביכול וכאמור כלפי השלימות של יעקב בשמחה כשבא להקים את המזבח, שזה יהיה התשתית לבית המקדש הנצחי, והיות ואצל לבן ועשו ויוסף הוא הצליח לצאת מהניסיון ומהסכנה בשלום ממש, ואילו עם דינה הוא כביכול כשל כי בתו נפגמה ונטמאה שעשו בה נבלה אשר לא יעשה רח"ל, וכ"ז קרה כי יעקב התעכב כדברי **רש"י** בד"ה **"קום עלה"** - (תנחומא) לפי שאחרת בדרך נענשת ובא לך זאת מבתך.

ולמרות שהתורה כבר העידה עליו **"ויבוא יעקב שלם"** עוד לפני הניסיון עם דינה, כי באמת ניסיון יוסף היה רק לאחר כמה שנים כשיוסף היה בן 17, לכן גם בתשתית הגאולה יהיה **כשל** וכאב שמשיח בן יוסף ימות בשלבי הגאולה, וב"ה בקרוב נזכה לגאולה השלימה אמון.

***ויצו אתם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב

יתנהל רק בלשון הקודש, שכך ה400 איש שמתלווים לעשו לא יבינו כלל את הדו שיח בין עשו ליעקב.

ודווקא בגלל שה400 איש שלוו את עשו לא הבינו את הדו שיח, לכן לאט לאט עוד אחד שיער שאין פני עשו ויעקב למלחמה, לכן כל מי שנפל הספק בלבו, פרש בשקט ועזב, עד שאחרון המלווים הבין שלא תהיה מלחמה כבר לא נותר אדם מלבדו.

אבל אם היו עשו ויעקב מדברים בלשון המדינה או בלשון אנשי פלישתים, מיד ה400 איש היו מבינים מדיבור עשו ויעקב שאין ולא תהיה מלחמה, ואז היו פורשים בבת אחת או היו מתערבים בדיבור ודורשים מלחמה.

ומלבד זה אפשר לתרץ, שהיות ובדיבור יעקב אבינו היה **טמון רמזים**, ככתוב ברש"י: **עם לבן גרתי, רמוז בזה ותרי"ג מצוות שמרתי**, ורמז זה מתקיים רק בלשון הקודש, לכן הדגיש יעקב 3 פעמים אמירה וכפילות ודיוק באמירה בלשון הקודש, בכדי שעשו יבין שטמון אמירה בתוך אמירת יעקב וידקדק בכל מילה שאמר יעקב, ויבין גם את **"תרי"ג מצוות שמרתי"**.

אגב ממשמעות הפסוקים, נראה שעד הרגע האחרון עשו לא שם לב שנשאר בלי מלווים, כי בפסוק לפני שכתוב שחזר לבד, כתוב שעשו הציע ליעקב שחלק ממלווי יישארו אצל יעקב, ומה גודל השוק שאחז את עשו שלפתע הבחין שהוא נותר לבדו. ואולי יש קשר לתחילת הפרשה שכתוב ויותר יעקב לבדו??

ללמדנו עד כמה עלינו להתרחק מהשפעה שלילית של חברים, שהנה רק בנייתוק עשו מדעת חבריו הצליח יעקב אבינו להשפיע על לבו נגד טבעו הרע שהלכה היא שעשו שונא ליעקב, ולכן נברח מחברה רעה ומסביבה רעה מכל צורה הקיימת בדורנו, כך אולי נזכה לקבל דברי מוסר ולשוב בתשובה שלימה וללכת בדרכי ישרים אמון ואמן.

כי ירא אנכי אתו פן יבוא והכני אם על בנים

ובאמת מצאנו במדרש רבה מספר ביקורות קשות בדברי התנאים על פחדו של יעקב ועל כניעתו בפני עשו, ועל שלא בטח בה' שיצילו מיד עשו.

וייתכן שזה קשור למדרש תנחומא שהבאתי בפרשת תולדות ובויצא, שלמרות בקשת הקב"ה והבטחתו, יעקב לא סירב לעלות בסולם – כי לא האמין להבטחת ה' שעם ישראל לא ירדו, ולכן נענש שעם ישראל יהיו בגלות, א"ל יעקב: **האם לעולם?? א"ל "אל תירא עבדי יעקב אל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים"**

ניסיון יוסף הוא כבר אדם שלם, ואולי לכן נענש במעשה דינה כדברי רש"י כי התאחר.

ואומנם לאחר ניסיון דינה אז אכן אמר לו ה' לעלות לבית אל לקיים את נדרו, ויתכן כדברי התרגום יונתן שדינה ויוסף הוחלפו, ולכן גזירת דינה יתכן ונחשב כגזירת יוסף, ועל כן בסיום ניסיון דינה אז הושלם תנאו **"ושבתי בשלום"**, ואכן אז ה' אמר לו **קום עלה בית אל** כי הגיע הזמן לקיים נדרך בשלימות, ולכן **"וישב"** אז חשב לשבת בשלוה.

וייתכן שהיות וגזירת יוסף היה רק כעבור שנים כאשר יוסף היה בן 17 שנה, לכן באמת מספיק היה שיעקב יעלה אחרי שעבר את הניסיונות המיידים עד כניסתו לארץ שהם **לבן ועשו**, וכדברי הקב"ה ליעקב **"ובנה מזבח לקל הנראה אליך בברחך מפני עשו אחיך"**.

אבל היות ויעקב לא ידע והמתין לכן הקב"ה הביא לו את ניסיון דינה שיחשב ליעקב כמי שעבר לעת עתה את כל

הגמרא בסוטה לג' מביאה: רבי יהודה אומר, כל מקום שנאמר כה אינו אלא לשון הקודש, ואם כן כאן שכתוב **"כה"** זה דיבור בלשון הקודש. **אומנם** קשה מדוע נכפל פעמים המילה **"כה"**, וכי מדוע מודגש פעמים שהדיבור לעשו היה בלשון הקודש?? ובכלל מדוע יש כפילות משולשת לאותו שורש ומשמעות: לאמר, תאמרון, אמר??

ונראה לתרץ על פי דברי רש"י בפרידת יעקב מעשו, פרק לג פסוק טז **"וישב ביום ההוא עשו לדרכו"** - (ב"ר) **עשו חזר לבדו, אבל 400 איש שהלכו עמו פרשו מעשו אחד אחד**, והיכן פרע להם הקב"ה בימי דוד שנאמר (ש"א ל) כי אם ד' מאות איש נער אשר רכבו על הגמלים. ובתרגום יונתן כתוב שנעשה נס ליעקב אבינו שעשו חזר לגבולו.

ומדוע אכן פרשו מעשו כל ה400 איש שליוו אותו, התשובה הפשוטה היא, כי הם היו צמאים לדם, ובאו עם עשו רק במטרה להילחם עם יעקב ולהורגו, אבל ברגע שקלטו שלא תהיה מלחמה ודם פרשו מעשו אחד אחד.

וייתכן שאם לא היו פורשים אחד אחד אלא כולם בבת אחת היו פורשים, יתכן שאז עשו היה נבהל מעזיבת מחנהו, והיה מחליט לרצות את מחנהו ולהילחם עם יעקב אבינו, או שהיה מתעקש להישאר יחד עם יעקב אבינו ולחזור יחד עמו, במקום לחזור עם מחנהו הפורש מלבדו.

לכן יעקב אבינו הקפיד לדבר עם עשו בלשון הקודש, וחזר על ציווי זה בכפילות, בכדי שעשו יבין שכל הדו שיח בניהם

ללמדנו עד כמה עלינו להתרחק מהשפעה שלילית של חברים, שהנה רק בנייתוק עשו מדעת חבריו הצליח יעקב אבינו להשפיע על לבו נגד טבעו הרע שהלכה היא שעשו שונא ליעקב, ולכן נברח מחברה רעה ומסביבה רעה מכל צורה הקיימת בדורנו, כך אולי נזכה לקבל דברי מוסר ולשוב בתשובה שלימה וללכת בדרכי ישרים אמון ואמן.

כי ירא אנכי אתו פן יבוא והכני אם על בנים

קצת קשה מדוע פחד יעקב מעשו למרות הבטחת ה' שיגן עליו, בטענה שמא גרם החטא, הרי כבר נוכח לראות שה' דאג לשומרו בבורחו מפני לבן, שה' התגלה בחלום ללבן להזהירו שלא ידבר עם יעקב מטוב ועד רע, והיות ותכף לזה הגיע יעקב לפגישה עם עשו מדוע חשש שמא גרם החטא??

וכי בזמן קצר כל כך כבר יש חשש ליעקב הצדיק שמא חטא ויגרום החטא, הרי יעקב אבינו חי בחשבון נפש נפלא כפי שאמר עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי??

וטהר לבנו - וישלח

בניא ישעיה פרק מח' פסוק י' "הנה צרפתיך ולא בכסף בחרתיך בכור עוני" – ומסביר רש"י שהקב"ה מנקה אותנו בגלות ובעוני במקום לנקות אותנו באש הגיהנום כך נזכה לקבל את הגאולה בניקיון מהעבירות.

וגם כאן, יתכן שזה אותו פחד של יעקב, שפחד מעשו לא למצבו העכשווי שהוא צדיק גמור וכל יוצאי חלציו צדיקים וקדושים שבוודאות מגיע להם הצלה מאת ה', אלא כאן פחד יעקב לדורות הבאים שיהיו בגלות אדום, שיצליחו להתקיים ולשרוד בגלות ארוכה ואיננה זו.

ולכן התכוון לדורו ולתפילה ולמלחמה, שאכן בזמן הגלות הדבר האחרון זה מלחמה רק כשאין ברירה כלל, אבל קודם מטבע הדברים יש להיפרד מהכסף עבור שוחד לגויים, וכמובן להרבות בתפילות, ולהיכנע לגויים עד כדי השתחוה, כאסקופה הנדרסת רח"ל.

אכן רבי ינאי קודם פגישותיו עם שליטי רומא היה לומד פרשת וישלח ללמוד מיעקב אבינו דרכי התנהגות בגלות עם מנהיגי רומא שיצאו מעשו, כי כאן טמן יעקב הדרך לחיינו בגלות אצל אדום וכאמור.

מתנות יעקב לעשו

הציע עשו שישארו מאנשיו עם יעקב?? הוא שם עצמו לבז בראותו שכל או רוב רובו של אנשיו פרחו ועזבו אותו??

ויתכן שלכן שלח יעקב לעשו בהמות דווקא ולא כסף, כי מיד כאשר קיבל עשו את המתנות מיד שלחם עשו הביתה עם אנשיו, בכדי להרוויח מה שבטוח עוד קודם שיהיה מלחמה ומי יודע מי ינצח, ובכך הרוויח יעקב שהצטמצמו כמות אנשי עשו הבאים להילחם עמו.

עוד יתכן שהיות ויעקב נתן בהמות לעשו, זה הקל לאנשי עשו לחמוק עם משכורת בכך שלקח בהמה מהמתנות ולעזוב את עשו, אבל בלי שכר יתכן שהם לא לא היו פורשים עד שיתן להם עשו את שכרם, **ואם עשו היה מקבל כסף מזומן יתכן שעשו לא היה משלם להם** כי לא נלחמו ורק היה משלם כשיחזרו עמו יחד לארץ ישראל, וככה הייתה הסכנה גדולה ליעקב שעשו ואנשיו ילוו אותו בחזרה לארץ ישראל, ובדרך הארוכה תחזור שנאת עשו ליעקב מחמת הקנאה על עשירות המופלגת של יעקב, וכפי שנראה במאמר הבא, ואכן **כתוב** שעשו פרש מיעקב בלי חיבוק ונשיקות כפרידת לבן מיעקב, כי השנאה התחילה לחזור אליו.

מנחה זעומה לעשו - גמלים מניקות 30

את מנחתו?? **ומצד שני** יעקב אבינו רוצה שיראה כאילו נתן מתנה גדולה לכן חילק את המנחה לכמה פעמים בכדי שעשו יתלהב, ומה כל זה שווה **אם פתאום יגלה שיעקב מזלזל בו במתנה מזערית??**

ותחילה רציתי לתרץ שההסתכלות הראשונה היא מה שקובעת בעיקר, ולכן עצם הדבר שעשו נהנה בהתחלה ממתנה שקיבל בכמה משלוחים, וגם ראה את כניעת יעקב שהשתחוה 7 פעמים לרגליו, זה כבר הכניס בלבו אהבה, וכשיש אהבה בלב לא תיכנס מחשבה רעה בלב.

אבל בכל זאת קשה הדבר, שבכל זאת מדוע התקמצן יעקב במתנה לעשו? ואולי כי יעקב התחייב לתת מעשר לה' מכל רכושו, לכן נתן את המינימום בצורה הכי מכובדת לעשו.

אבל עדיין קשה, שאם כן מדוע יעקב שלח לעשו את הגמלים המשובחות שאין כמוהן בכל העולם שהם מוכיחות את עושרו של יעקב שזכה לברכה מעין עולם הבא?? הרי בזה עשו היה קולט שיעקב עשיר מופלג ואולי

כי **אעשה כלה בכל הגוים** אשר הפיצותיך שם באומות העולם, **ואותך לא אעשה כלה**, אלא **מיסרך ביסורין בעולם** הזה בשביל לנקותך מעונותיך לעתיד לבא,

אלא אפשר שיעקב אבינו בוודאי האמין שאם ה' הבטיח שאם יעלה הוא לא ירד מהסולם, זה מובטח ולא יתבטל כי הבטחת ה' לטובה אינה מתבטלת, אבל **יעקב אבינו חשש שרק הצדיקים לא ירדו, אבל הרשעים כן ירדו ויכלו ככל העמים שירדו וכלו מן העולם**,

כדוגמת מה שמצאנו אצל חזקיה שפחד שעם ישראל יפסיד במלחמה עם סנחריב כי רוב עם ישראל היו רשעים, עד שאמר לו הקב"ה שלא תאמרן קשר - אתם סיעתו של חזקיה אע"פ שאתם מועטים מסיעת שבנא לא תאמרן אחרי רבים להטות. כי עם שבנא הוא קשר רשעים ואינו מן המנץ. - **רש"י ישעיה פרק ח' יב'**

ויעקב אבינו **דאג לרשעי עם ישראל שגם הם יזכו לחיי העולם הבא ולגאולה השלימה**, לכן רצה שהקב"ה יעניש את כלל עם ישראל כולל הצדיקים כל זמן הגלות, כך עם ישראל לא יכלה מן העולם, אלא יזכו לחיי העולם הבא, בכך שהגלות תנקה אותם במקום אש הגיהנום, וכמפורש

קצת יש לתמוה מדוע **יעקב אבינו לא שלח כסף מזומן** איכותי עובר לסוחר לעשו הרשע, ואם היה רצונו להשביע את עינו שיראה כמה פעמים משלוח של מתנות, הרי יעקב היה יכול לשלוח כמה פעמים כסף מזומן?? אבל **בפשטות** בהמות זה דבר גדול ואולי מרשים יותר ומשביע יותר מאשר כסף מזומן.

אבל עדיין יש כאן מקום לעיין, שהרי יעקב רצה שעשו יסיים עמו את הפגישה ויסתלק חזרה למקומו ולא ילווה אותו כפי שהציע עשו, כי יעקב התחמק וטען שיש לו להוליד בהמות רכות ועם הולכים לאט, ואילו עשו הולך מהר, ובטענה זו השתחרר יעקב מעשו, אז מדוע יעקב אבינו נותן מתנות בהמות שכלול בהם עיזים ותיישים שלכן יתכן ועשו יכול היה לטעון, גם אני הולך עם בהמות אז עלי ממילא ללכת לאט כמוך יעקב?? ובאמת איך טען יעקב שהוא הולך לאט, הרי גם עשו היה מלא בצאן ממתנות יעקב וגם הוא יהלך איטי לרגל הצאן??

וכמו כן קשה שהרי פרשו וחמקו מעשו אחד אחד כל 400 איש שהלכו עמו, אז איך כביכול דקה לפני שנשאר עשו לבד

כתוב במדרש תנחומא שאין בכל העולם כולו גמלים משובחות שמניקות 30 בנים וזה הראה את עושרו העצום של יעקב אבינו שזכה לברכה כפי שכתוב במדרש רבה ע"י יא' "ויפרוץ האיש" ר' שמעון בר אבא אמר **מלמד שנפרצה לו פרצה מעין דוגמא של עולם הבא**, רבי אבא בר כהנא אמר **שהיה ליעקב 1,027,200 עדרים**, ורבי לוי אמר 600,000 כלבים ולרבנן היה 1,200,000 כלבים, כאשר המחלוקת בין רבי לוי וחכמים הוא האם היה כלב אחד לכל עדר או 2 כלבים לכל עדר, וזה עשירות מופלגת ביותר.

ובכל זאת יעקב אבינו שולח לעשו מתנה מזערית לעומת עשירותו, כ580 בהמות בלבד, שזה **אולי אחד ממיליארד**, כי היו ליעקב מעל מיליון עדרים ובכל עדר יש מאות או אלפי בהמות.

ופלא עצום הוא איך יעקב אבינו מתגרה עד כדי כך בעשו הרשע למרות שפחד ממנו כל כך?? הרי ברגע שעשו יגלה שיעקב נתן לו פירור מרכושו העצום זה יכעיס מאוד את עשו, כפי שלהבדיל ה' הקפיד על קין שהתקמצן ולא קיבל

וטהר לבנו - וישלח

המנחה שנתן מזערית היא לעומת ברכת ה' שזכה יעקב מעל דרך הטבע?!

כמו כן יש להקשות, מאחר ויעקב אבינו ניצח את המלאך שיש דעה במדרש רבה כאן שזה מלאכו של עשו, ויעקב אבינו ניצחו מדוע אם כן עדיין פחד יעקב ממנו, הרי כתוב **בנביא ישעיהו נא' ע"פ רש"י ומצודת דוד** שם שכאשר המלאך למעלה מנוצח אין כח לעמו למטה.

ונפרט מאחר שכתוב במדרש רבה על הפסוק **"וירץ עשו לקראתו וישקהו"**, ואמר ר' ינאי למה יש נקודות על וישקהו, ללמד שלא בא לנשקו אלא **לנשכו ונעשה צוארו של אבינו יעקב של שיש** ונשברו שיניו של אותו רשע, והמשך היה **"ויבכו" שיעקב בוכה על צוארו ועשו בוכה על שיניו**, ואם יעקב רואה את ניסי ה' ואת מפלת עשו הברורה מדוע עדיין פחד מעשו שנתן לנשיו וילדיו להשתחוות לעשו?!! הרי כלפי המן כתוב **"אם מזרע היהודים החלת לנפול לפניו לא תוכל לו כי נפול תיפול לפניו"** אם כן מדוע יעקב עדיין נוהג בו כבוד ועדינות, ויש דעה במדרש שיעקב פרנס את עשו משך 9 שנים!!! למה?!

אלא נראה, **שיעקב אבינו פעל 21 מובנים**, מצד א' כשעם ישראל צדיקים יש בכוחם לעמוד בעזות בלי פחד כנגד עשו, ולכן מצד א' אמר יעקב לעשו עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי ואין לי לחשוש מפניך, וגם מלאכים הכו את עשו ואנשיו עד שאמר אח יעקב אני והניחו לו, ולכן יעקב שלח לו גמלים מניקות 30 להוכיח שהוא צדיק שזוכה לגן עדן עלי אדמות כי הוא אדם השלם, ובבחינה הזאת בוודאי אמור היה עשו לברוח מפני כוחו המופלג של יעקב, כברכת יצחק שכאשר יעקב צדיק הוא יהיה למעלה ועשו למטה.

אבל יעקב אבינו גם דאג וחשש שמא יגרום החטא למרות הבטחת הקב"ה לשומרו, כי היה כאן בחינה לדורות כפי שכתוב במדרש שגם כאשר עם ישראל לא זכאי ואינם צדיקים בכל זאת יצליחו על ידי תפילות ותחנונים וכניעה וחנופה לעשו לעורר עליהם רחמי עשו שלא ימחוק אותם בגלות חלילה.

ועשו ידע שזה מלחמה לדורות לכן למרות שהמלאכים הכו אותו, עד שאמר אחי יעקב אני, ולמרות שידע שיעקב צדיק מושלם, בכל זאת המשיך לצאת למלחמה כנגד יעקב, כי כיוון למלחמה שתהיה בימי הגלות שאז עם ישראל לא יהיו צדיקים וזכאים.

ואכן זה היה גם העניין שהמלאך הצליח קצת לפגוע ביעקב אבינו במאבק בלילה שזה מרמז על הגלות, **"ויגע בכף ירך יעקב"** כי בחשכת הגלות יש כוח לעשו להזיק ולהכאיב ליעקב אבינו, ובכל זאת המשיך יעקב להילחם גם בפציעתו וכאבו משך שעות רבות וניצח עם עלות השחר – שזה כנגד קושי הגלות.

שלמרות כל הגזירות בכל זאת עם ישראל ימשיכו להילחם על אמונתם ויחזיקו מעמד עד עלות השחר שהיא הגאולה שאז ינצחו את עשו, ויתרפאו ממכאובם.

וכפי שמפורש במדרש ה' **"ויזרח לו השמש"** רב הונא בשם ר' אחא אמר, שהקב"ה אמר ליעקב אבינו **אתה סימן לבניך** מה את השמש מרפא בך ומלהטט בעשו ובאלופיו, כך בניך תהא השמש מרפא בהן ומלהטט בעובדי כוכבים, מרפא בהן **(מלאכי ג) "וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה"** ומלהטט בעובדי כוכבים (שם) **"הנה היום בא בוער כתנור"**.

ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו

כלל למהות הלבד שנכתב כלפי הקב"ה שזה מסמל שלימות וסיום הרוע בעולם, ואילו אצל יעקב היה מלחמה קשה כל הלילה?!! ולא עוד אלא שיעקב אבינו נפגע ונפצע במאבק זה?!! וזה אינו דומה כלל לכל מה שדימה המדרש פעולת הצדיקים כפעולת הקב"ה?!

אלא נראים הדברים כפי האמור קודם, שאכן יעקב אבינו בדרגתו שהיה צדיק גמור, בבחינה זו אכן ויותר יעקב לבדו, שאין לו צורך לפחד כלל מעשו ולא ממלאכו, אלא כוחו עצום ומושלם כפי שיתגלה כוח הקב"ה בעולם לעתיד לבא, אבל יעקב אבינו דאג גם לבניו בימי הגלות כשאין להם זכויות.

ולכן יש את הבחינה הנוספת **"ויאבק איש עמו"**, שיעקב הכניס עצמו למלחמה קשה עם מלאך שאפילו פגע בו, בכדי לתת כוח לבניו שגם בימי הגלות וגם כשהם פגועים ופצועים כביכול מקושי הגלות בכל זאת ימשיכו להילחם ובסוף הם ינצחו.

ויירא יעקב מאד ויצר לו – הסבר פחדו של יעקב למרות הבטחת ה'

ר' ברכיה ור' חלבו בשם ר' שמואל בר נחמן משם ר' נתן **ראויים היו ישראל כלייה בימי המן** וניצלו כי התחזקו בתשובה שאמרו מה אבינו יעקב שהבטיחו הקב"ה ואמר לו והנה אנכי עמך נתיירא אנו על אחת כמה וכמה.

וזה מסביר פחדם של בחירי האומה, שאנו בדורות הבאים נלמד מפחדם שלמרות הבטחת ה' ולמרות צדקותם פחדו, כ"ש אנחנו נפחד שמא יגרום החטא ולא נסמוך על קצת התורה והמצוות שבידינו, אלא נחזור בתשובה.

על פסוק זה כתוב במדרש **רבה עז' שכל מה שהקב"ה עתיד לעשות לעתיד לבא, הקדים ועשה ע"י הצדיקים בעולם הזה, הקב"ה מחיה המתים ואליהו מחיה מתים, הקב"ה עוצר גשמים ואליהו עוצר גשמים הקב"ה מברך את המועט ואליהו מברך את המועט, הקב"ה מחיה מתים ואלישע מחיה מתים, הקדוש ב"ה פוקד עקרות ואלישע פוקד עקרות, הקב"ה מברך את המועט ואלישע מברך את המועט הקב"ה ממתיק את המר במר ואלישע ממתיק את המר במר.**

ומסיים המדרש ר' ברכיה בשם ר' סימון אמר: אין כאל **ומי כאל ישורון ישראל סבא**, מה הקב"ה כתוב בו ישעיה ב' **"ונשגב ה' לבדו" אף יעקב "ויותר יעקב לבדו"**.

ופלא הדבר, שהרי כלפי ונשגב ה' לבדו משמעותו שלימות מלכות ה' בכל העולם ולו תכרע כל ברך וכו', ואילו כאן אצל יעקב שנתר לבדו היה כאן חולשה כביכול שכל הלילה נאבק איש עמו, וזה לכאורה לא ממש לבד, וגם אינו דומה

כתוב במדרש ר' פנחס בשם ר' ראובן, שני בני אדם הבטיחו הקב"ה ונתייראו, המוחר שבאבות – יעקב שכתוב **תהילים קלח' "כי יעקב בחר לו ה'"**, שאמר לו הקב"ה והנה אנכי עמך, ובכל זאת בסוף נתיירא, שנאמר **"ויירא יעקב"**, והמוחר שבנביאים שזה משה שנאמר תהילים קו' **"לולי משה בחירו"** שאמר לו הקב"ה **"כי אהיה עמך"** ולבסוף נתיירא (במדבר כא) **"ויאמר ה' אל משה אל תירא אותי"** אינו אומר אל תירא אותו אלא למי שנתיירא.

וטהר לבנו - וישלח

מנחה לעשו

שבועות הגיע מכוח הצדקות של יעקב, כמדויק בלשון המדרש "מכבד את עשו באותו דורו" ויתכן שזה היה כביכול הניסיון של יעקב לבקשת עשו להיות שותף עמו ולזכות בברכה בזה ובבא כאמור במדרש בתנא דבי אליהו זוטא פרק י"ט, בכל זאת עשו לא רצה למול עצמו ולחזור בתשובה, לכן עשו התבייש על כך וברח לחו"ל בלי למול עצמו ובלי לחזור בתשובה.

ועל פי היסוד שכתבנו מובן גם כן, מה שכתוב ברש"י בראשית לו פסוק ז' שעשו עזב את ארץ ישראל כי התבייש בגלל שמכר את הבכורה ליעקב, ולכאורה לא מובן מה התעורר עשו עכשיו לאחר עשרות שנים, הבושה שמכר את הבכורה לפני שנים רבות?!

אלא נראה, שהרי יעקב קנה את בכורה מעשו בטענה שהעבודה בבכורות, אמר יעקב אין רשע זה כדאי שיקריב להקב"ה – רש"י בה' לא, ואכן אילו עשו היה חוזר בתשובה יתכן שיעקב היה מחזיר את הבכורה לעשו, אבל עכשיו שנכשל הזיכוי של עשו לחזור בתשובה,

ואולי כי ראה שנשתרש חטאו שיצאו ממנו ממזרים כמובא ברש"י בתולדות עשו, אזי התעורר מחדש הבושה של מכירת הבכורה, כי עשו לא השכיל לחזור בתשובה ולהחזיר את הבכורה לעצמו למרות כל המאמץ מצד יצחק ויעקב במשך השנים הרבות.

עיון והוספה על חידוש של "עם הארץ" אמיתי

כפי שרבי עקיבא במשך 40 שנה היה עם הארץ שכל כך שנה תלמידי חכמים עד שאמר מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור, בכל זאת התעלה והפך לרבם של כל ישראל, עד כדי כך שאמר משה להקב"ה תן תורה על ידו ולא על ידי.

ואולי לפי חידוש נפלא זה של העם הארץ, יתכן שלכן התירה התורה לקחת ריבית מגויים, למרות שרבי מיהודי היא עבירה חמורה שנושכת, בכל זאת ריבית גוי מותרת, ומדוע הרי זה שימש במשך ההיסטוריה כעילה לאנטישמיות באירופה, שמצד אחד בקושי נתנו להם עבודות בודדות להתפרנס, ומצד שני התירו להם להתפרנס מהלוואות בריבית, כי בכך הסיתו החכמים את המון העם נגד היהודים מוצצי הדם, והרי אם התורה הייתה אוסרת זאת ממילא לא הייתה לגויים נשק הסתה זה נגד היהודים, ולמה בכל זאת התירה זאת התורה?!

אבל יתכן שבכל זאת התירה התורה ריבית מגויים, כי בסופו של דבר כל מה שהיהודים שלמו לגויים במשך ההיסטוריה, הגויים ישלמו על כך לעתיד לבוא בריבית דריבית, וכל יום שמתארכת הגלות הריבית שהם ישלמו רק תופחת על מנת להתפח.

מלאך הודה לו – שצדיק גוזר לזה המתין יעקב

עמיד הוא להגלות עליך בבית אל ולהחליף את שמך, ואני עומד שם ככתוב הושע יב' "בית אל ימצאנו ושם ידבר עמנו", עמך לא כתוב אלא ושם ידבר "עמנו":

ויתכן שעיקר שליחות המלאך בשליחות זו, זה לא לגלות ליעקב על שבבית אל המלאך יהיה נוכח ויסכים לברכות, אלא עיקר שליחותו היה להודיע מה כוח הצדיקים בעולם שהם גוזרים והקב"ה מקיים, ובכוח הצדיקים עם ישראל מחזיק מעמד בכל שנות הגלות הקשה והארוכה.

במדרש ויבא יעקב שלם, שלם בממונו, אף על גב דא"ר אבון בשם ר' אחא תשע שנים היה מכבד אבינו יעקב את עשו באותו הדורון ברם הכא שלם בממונו.

ויתכן שיעקב רצה להחזיר בתשובה את עשו במשך 9 שנים שעשו התפרנס רק מהדורון שקיבל שזה רק 580 בהמות, ויתכן שמתוך זה לקחו 400 איש שליוו את עשו את רוב הבהמות לשכרם כאמור קודם, ורק מהשארית של המנחה התפרנס עשו זה היה מעל דרך הטבע, וכאמור קודם, ונס זה היה בשביל שאולי עשו שרצה להיות שותף עם יעקב ימול עצמו ויחזור בתשובה שלימה.

ולפי זה מובן הכתוב במדרש שעשו ביקש לנשך את יעקב ונהפך צווארו של יעקב לשיש ונשברו שיני עשו, ועשו בכה על שיניו, ויעקב בכה על צווארו, וזה פלא מדוע יש ליעקב לבכות על צווארו? הרי נס גדול נעשה לו כפי שנעשה למשה כשניצל מהרב פרעה, ולא מצאנו שמשה בכה על כך? ואדרבא היה ליעקב לשמוח ולהודות לה' על הנס?!

אלא זה הוכחה לאמור קודם, שיעקב רצה להחזיר בתשובה את עשו, ולכן בכה יעקב שאם אכן עשו יחזור בתשובה אזי יתברר שצווארו הזיק ושיבר שיני יהודי.

אבל למרות שעשו ראה את שפע הברכה של יעקב הצדיק שהשפיע שגם עשו התעשר מאוד מעל דרך הטבע,

במדרש רבה עה' יב' מובא סיפור יפה, שעם הארץ אחד אמר לר' הושעיה אם אומר לך מאמר אחד נפלא, האם תאמר אותו בשמי בציבור? אמר לו בכבוד, אמר לו: כל אותן הדורות שנתן אבינו יעקב לעשו עתידים אומות העולם להחזירם למלך המשיח לעתיד לבא, כפי שכתוב תהילים עב' "מלכי תרשיש ואיים מנחה ישיבו", לא כתוב "יביאו" אלא "ישיבו", א"ל ר' הושעיה חייך מילה טובה אמרת, ואומר אותה בשמך:

ויש לתמוה, שהרי למרות הבקשה וההבטחה, לא ראינו את שמו של אותו עם הארץ? והרי כבר מצאנו בגמרא ובמדרשים שמות של עמי הארץ, ומה פשר הדבר שלא נכתב כאן שמו של אותו עם הארץ?!

אלא יתכן, שאותו עם הארץ לא חיפש כבוד לעצמו שיזכירו את שמו, אלא כוונתו הייתה שלא יתייאשו מעם הארץ כי גם לעם הארץ יש ניצוץ יהודי שיכול לתרום לעם ישראל, ואפילו לחדש חידושי תורה, ואולי בכוח הניצוץ הזה מסוגל הוא להתעלות במעלות התורה ולהיות תלמיד חכם וירא שמים.

ויאמר שלחני שהגיע זמן קילוסו לקלס להקב"ה, אמר לו יעקב לא אשלחך כי אם ברכתני, והמלאך אומר ליעקב שהוא לא נשלח לברך אלא לעניין אחר ואסור לו לגלות כי מי שמגלה נענש שנדחה ממהיצת הקב"ה 138 שנה, ויעקב ממשיך להתעקש אם לא תגלה לי לא אשחרר אותך.

א"ר הונא בסוף אמר לו המלאך אני מגלה, ואם אומר לי הקב"ה למה גלית לו, אני אומר לפניו רבונו של עולם נביאך גוזרין גזירות ואין אתה מבטל גזירתם, וכי אני הייתי יכול לבטל גזירתם? ולכן המלאך גילה לו, ואמר לו

וטהר לבנו - וישלח

ויבא יעקב שלם

בניסיונות גם כאשר התוצאה קשה ולא נעימה ומצערות מאוד כמו מעשה דינה בשכם.

ומצד אחד יעקב אבינו ראה השגחה עליונה שהבריא וניצל מפחדיו האיומים – עשו ולבן שהכל הסתדר לטובה, ומצד שני קיבל כוח עצום להתגבר גם במצב של כישלון והפסד נורא במעשה דינה.

ואולי יש מקום להוסיף, שרמוז במדרש שיעקב הצליח להיות זך וישר ואדם חזק להתגבר בכל הניסיונות כ"ז מכוח מה שהתמיד בילדותו, שאז היה איש תם יושב אוהלים, שילד לא יזלזל בעצמו ולא יקטן בעיניו שעדיין מוקדם לו לגבוה בדרכי ה'.

אלא יזכור שיעקב אבינו צמח והצליח להיות אדם מושלם, למרות כל הניסיונות הקשים ביותר, זה היה בכוח התמדתו המושלמת בעודו ילד, (ואין כוונתי שילדים ונערים יתמידו בשעות ההפסקה, אלא יתמידו שכל זמן הלימוד במסגרת ינוצל 100 אחוז ללימוד מושלם, ובזה יהיה מתמיד עצום, ולצערי מכיר אני תלמידים צדיקים ומושלמים שהתמידו גם בזמן ההפסקות וקבלו משבר נורא מזה, ולכן הלוואי ויזכה כל אחד להתמיד 100 אחוז בסדרים ובשיעורים ומזה יצמח לענק בתורה אמן).

ובעת שיחתי לתלמידי היקרים בת"ת תורת אמת ב"ב, הוספתי להם את דברי הזוהר חדש על פרשת לך לך, דברי רבי יצחק: שהמלמד תורה לתינוקות דירתו עם השכינה, ולכן רשב"י כשבא לבקר תשב"ר היה אומר אני הולך לראות את פני השכינה.

והיות ומעלת לימוד תלמידים צעירים, ילדים ונערים כה חשוב ויקר, חס ושלום לא לתת ליצר פתח להפריע ולהזיק לפני השכינה רח"ל, אלא אדרבא לנצל שנים מיוחדים אלו שהשכינה נמצאת בלימודם להתמיד באופן מושלם לחיים מושלמים אמן.

איך דווקא בדינה לא צלח יעקב אבינו והפסיד, ומה אשמת לאה?

ישראל סלנט מובא בספר חוכמה ומוסר ח"א מאמר יח' שאם לא היה מגיע צער לא' מהחבורה, החבר לא היה מת).

ומה שכתב רש"י על "ותצא דינה" שלא הייתה יצאנית שיצאה לקראת יעקב, זה לא סיבה לעונש דינה שנתפסה על ידי חמור, אלא רק מלמד שהטבע לצאת קיבלה דינה מאמא, אבל לא כל יציאה מחייבת נזק ותאונה גשמית או רוחנית, בפרט שיציאת לאה היה לדבר מצוה.

ואולי מכאן ראה ברורה לכתב בספר "גלגולי נשמות לרמ"ע מפאנו - אות כ' ובאריכות בספרי קבלה שרק טוב יצא מזה, כי רבי עקיבא שורש נשמתו מזמרי בן סלוא שהוא משורש נשמת שכם בן חמור, 241 אלף תלמידי רבי עקיבא הם גלגול 24 אלף שמתו משבט שמעון בחטא השיטים, וזמרי שורש נשמתו משכם, 241 אלף משבט שמעון הם משורש נשמת 24 אלף שנפלו מאנשי שכם.

ולהרוויח את רבי עקיבא ותלמידיו זה רווח העצום שהרוויחה לאה ממעשה דינה בשכם, ורבי עקיבא משה רבינו טען שעליו להוריד את התורה במקומו, ואין צורך להוסיף עוד בגדלותו המיוחדת והעצומה של רבי עקיבא.

ולפי מתאים דברי המדרש רבה עט' ב' רבות רעות זה עשו, צדיק זה יעקב, ומכולם יצילנו ה', ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם - ויצא יעקב ובואך ויבא יעקב שלם:

כתב רש"י שלם - שלם בגופו שנתרפא מצלעתו (שבת לג). שלם בממונו שלא חסר כלום מכל אותו דורון. שלם בתורתו שלא שכח תלמודו בבית לבן:

וראיתי דבר נפלא מאוד במדרש רבה עט' ג) ר' חייא בר אבא פתח (איוב ח) "אם זך וישר אתה היית לא כתוב כאן אלא אתה צדקך" אם זך וישר אתה היית לא כתוב כאן אלא אתה דהיינו מספיק שרק עכשיו אתה צדיק למרות שלשעבר לא היית צדיק, בכל זאת "עתה יעיר עליך" שעתיד הקב"ה להתעורר עליך ולשלם לך כל צדקות שעשית.

וממשיך המדרש לפי שכתוב (בראשית כה) "ויעקב איש תם יושב אהלים" לפיכך "ויבא יעקב שלם".

ובפשטות כוונת המדרש שצדיקים שמאז ולתמיד כ"ש צדיקים מושלמים אלו זכאים לקבל שכר טוב.

ובעצם מה השכר הטוב שקיבל יעקב כשהגיע לשכם, והתשובה היא לכאורה שהיה שלם בגופו שנתרפא מצלעתו, ושלם בממונו ושלם בתורתו שלא שכח מאומה מכל תורה שלמד.

אבל קשה שמיד אחרי זה קיבל צער ונזק שלא הצליח להינצל ממנה, וכדברי האבן עזרא וכפי שביארו הרמב"ן שיעקב בא שלם, שעד עכשיו לא ניזוק לא מלבן ולא מעשו, אבל מעכשיו ניזוק במעשה דינה בשכם.

ויתכן שכוונת המדרש עמוקה היא מהנראה לעין בפשטות, וכוונת המדרש, שבעל תשובה שעכשיו הפך עצמו לזך וישר זוכה הוא לשכר מהקב"ה. אומנם השכר הוא שכר מצוה - מצוה, דהיינו שיהיו לו כוח להתגבר על כל הניסיונות ולהוסיף עוד מצוה ועוד התעלות.

ואכן צדיק כמו יעקב אבינו שכל ימיו היה צדיק זך וישר בוודאי זוכה לשכר שמקבל כוחות מיוחדים לעמוד

צריך עיון, איך נפלה דינה בשכם, הרי היא נולדה מתוך חסד, וכפי שכתב רש"י שדינה ברחם לאה בהתחלה נוצרה כבן, אבל לאה אימנו במידותיה הטובות התפללה שתתהפך לנקבה, ואכן נשתנה הטבע ונהפך הזכר לבת, כי לאה לא רצתה שאחותה רחל תיפגע שיישאר לה אפשרות להוליד רק בן אחד, שזה אפילו פחות מהשפחות שהולידו 2 שבטים כל אחת.

והרי דבר שהצדיק מתעסק בו לא יתכן שזרעו יכשל בו!! (בבא קמא נ' ויבמות קכא'), ודינה שנוצרה ונולדה במטרה של לאה הצדקת לא לבייש את רחל, וכי מבת זו יהיה ביזיונות עצומים ללאה הצדקת?!

וגם אם יעקב חטא בכך שהסתיר אותה בתיבה כשנפגש עם עשו, וכפי שנכתב קודם באריכות, שהתביעה הייתה שהיות ודינה כל יצירתה בחסד לא יתכן שהקב"ה יכשילה חלילה ליפול בידי רשע, ואם עשו היה מתחתן עמה היא הייתה מצליחה לתקן דרכו ולהחזירו בתשובה.

אבל בכל זאת, לאה היא אמא הצדקה, שוויתרה על בן נוסף למען עשיית חסד עם אחותה רחל שלא תתבייש, מדוע לאה תסבול צער מבת זו, הרי הקב"ה כשמעניש בודק האם לכל הסובבים מגיע אותו צער או לא? (ע"פ הגמרא בשבת קו' שאחד שמת ידאגו כל החבורה, ומבאר רבי

בקצרה, מדרש ע"ב למרות הבטחת ה' להגנתו – "ויירא יעקב מאד" מכאן שאין הבטחה לצדיק בעולם הזה – שחושש שמא גרם החטא.